İŞÇİNİN SESİ

KIBRIS HALKI İÇİN
TEK ÇÖZÜM
DOĞRU
DEVRİMCİ
BİLİNÇTEN
GEÇİYOR

L

EN DE

OX 513, LONDON N16 5QB ENGLAND

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

ODTÜ'den sevgilerle

İlk önce kendimi tanıtayım. Ben ODTÜ'den ilerici bir öğrenciyim. Bu benim *İşçinin Sesi*'yle ilk yazışmam oluyor. Mümkün oldukça *İşçinin Sesi* yayınlarını takip etmeye çalışıyorum. Bu yazımda size ODTÜ Öğrenci Derneği'nin bir üyesi olarak sesleneceğim.

ODTÜ, geçmişte öğrenci hareketinin merkezlerinden biri olmasıyla ün salmış bir üniversitedir. Öğrencilerinin üniversite yönetiminde seslerini duyurabildikleri, aktif rol aldıkları ODTÜ, bugün anti-demokratik uygulamalara sahne oluyor.

Polisin ve üniversite yönetiminin bütün engellemelerine karşın ODTÜ'de bir öğrenci derneği var. ODTÜ Öğrenci Derneği, 1985 sonbaharında kuruldu. Yasal açıdan hiçbir sakınca olmamasına karşın Rektör Mehmet Gönlübol kuruluş sürecinden bu yana derneği tanımamakta hâlâ israr ediyor. Dernek buna karşı haklı olarak dava açtı.

Bir yandan öğrenci derneğinin rektöre karşı açtığı dava sürerken, bir yandan da kampus içinde ve dışında derneğe karşı baskılar sürüyor. Ne var ki; ODTÜ Öğrenci Derneği çalışmalarını sürdürmekten bir an olsun ödün vermedi ve vermeyecektir.

Üniversitenin bünyesinde derneğe yer verilmek istenmediği gibi, derneğin ODTÜ içinde herhangi bir çalışma yapması da yasak! Bütün bunlar zaten sevimsiz olan üniversite yönetimini ve başındaki Mehmet Gönlübol'u daha da sevimsizleştirmekten öteye gidemiyor.

1985-86 öğrenim yılını geride bıraktığımız bugünlerde diyebiliriz ki, ODTÜ'de üniversite yönetimine karşı savaşım potansiyeli daha da artmıştır. Ağır ders yükünün ve YÖK uygulamalarının üzerine bir de gün be gün katlanan harçlar eklenince, ODTÜ öğrencilerinin isyanı, haykırışı, diğer bütün üniversitelerde olduğu gibi bastırılamaz duruma gelmiştir.

Üniversitede daha demokratik bir yönetime duyulan talep, sadece öğrenci yığını içinden değil, aynı zamanda öğretim üyelerinden de gelmektedir.

Bugün çaresiz çırpınışlar içinde olan üniversite yönetimi, pek yakında bu önüne geçilemez haklı isteğin karşısında boyun eğmeye başlayacaktır.

ODTÜ öğrencisiyle, kimi öğretim görevlileriyle susturulmuşluğunu silkinip atmak istiyor. Bu büyük potansiyeli harekete geçirebilmek, otobüste, koridorlarda, sınıflarda yükselen bireysel haykırışları tek bir ses olarak yükseltebilmek, ilericilere büyük sorumluluklar yüklüyor.

Bir süre önce çıkmaya başlayan *Öğrenci Postası* dergisi önem taşımakta. Ancak bununla yetinmeyip, daha ciddi bir çalışmayla, daha sağlıklı bir örgütlenmeye gidilmelidir.

Diğer bütün üniversiteler için de geçerli olacağı gibi, ODTÜ'de öğrencilerin çoğunluğunun derneğe katılımı sağlanmalıdır. Bunun için atılacak ilk adım, iyi bir örgütlenmeyle, insanlara güven duygusu verebilmek, üniversite yönetimi tarafından uygulanmak istenen baskı mekanizmasının etkilerini silebilmektir. Unutmamamız gereken çok önemli bir nokta ise, öğrenci hareketinin, kadın hakları savaşında olduğu gibi, işçi sınıfı savaşımından ayrı düşünülemeyeceğidir.

Biz madem ilerici bir öğrenci derneğiyiz diyoruz, o zaman eksiklerimizi gidermeli, sürekli olarak kendimizi aşabilmeliyiz.

ODTÜ'den sevgilerle.

Ayşe Egeli

Krizin yükünü işçi sınıfına taşıtmak istiyorlar

Değerli Yoldaşlar,
Bazı sebeplerden dolayı biraz gecikmeli olarak yazdığım bu mektubumda Avustralya'daki bazı gelişmelerden söz etmek istiyorum.

Dünya kapitalist sisteminin içine girdiği ekonomik bunalımdan Avustralya ekonomisi de etkilenmekte ve başbakan Hawk ekonominin bu yükünü işçi ve emekçilere yüklemek istemektedir.

Hawk hükümeti bir yandan toplumsal hizmetler, emeklilik ve sağlık harcamalarını kısmak, işçi ücretlerini düşürmek, diğer taraftan ise halkın cebinden zorla almaya çalıştığı bu paraları emperyalist tekellere vererek ekonomiyi rayına oturtma hedefi peşindedir. Hükümete göre, Avustralya burjuvazisinin ekonomik sorunları herkesin sorunudur(!) ve bu sorunların çözümü için herkes eşit bir şekilde(!) fedakarlık yapmak zorundadır. Bunların anladığı "eşit fedakarlık" ise işçi sınıfından alıp emperyalist tekellere vermektir.

Hükümet, işverenler, ülke ekonomisinin içerisinde bulunduğu durumun tek sebebinin yüksek işçi ücretleri olduğu yönünde yoğun bir propaganda yaparak suçu işçi sınıfının üzerine yıkmak istiyorlar.

Fakat işçiler ekonomik krizin sorumlusu değildir. Marks bunun böyle olmadığını, fiyat artışlarının, ekonomik krizlerin sebebinin işçi ücretlerindeki yükseliş olmadığını bundan yıllar önce yaptığı çalışmalarla ispat etmiştir. Yürükoğlu yoldaşımız *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabında şöyle diyor:

"Özellikle son yıllarda dünya sosyalist sisteminin öldürücü rekabeti, yükselen ulusal kurtuluş hareketleri ve bilimsel-teknolojik devrimin olumsuz sonuçlarının belirmeye başlamasıyla birlikte emperyalist ülkeler ciddi ekonomik bunalımlar yaşamaya başladılar." (s.37-38)

İstatistik verilere göre, Avustralya'da işçi ücretleri 1980'den bu yana hayat pahalılığına oranla yüzde 25'lik bir gerileme içindedir. Buna rağmen Başbakan Hawk ücretler ve yaşam standartlarının daha da düşmesine yol açacak bir programı destekleme için sendikalara ve özellikle bu sendikaları çatısı altında toplayan ACTU'ya çağrı yapmaktadır.

Ücretlerin yanı sıra sosyal hizmetlerde emeklilik dayatan ekonomik kriz zaten kötü durumda olan işçilerin ve özellikle de işsiz ve emeklilerin durumunu daha da kötüleştirmekte, bir zamanların "şanslı ülkesi" Avustralya'da emek sermaye çelişkisi yavaştan keskinleşmeye başlamaktadır.

Avustralya burjuvazisi emperyalist olmanın verdiği avantajlarla işçi sınıfına bazı kırıntılar vererek çelişkileri yumuşatma imkanı bulmaktadır. Fakat, ülke ekonomisinin son zamanlarda sık sık girdiği krizler burjuvaziyi zorunlu bir kısıtlamaya götürmeye başladı. Geçen senelerde sağlık sigortası harcamalarında yapılan kısıtlamalar bunun örneklerinden sadece bir tanesidir.

Bir zamanlar ücretsiz verilen sağlık hizmetleri, yapılan değişikliklerle yerini yavaş yavaş özel sermayeyle kurulmuş sağlık sigortalarına bırakmaya başlamıştır. Şimdi ise halkın büyük bir çoğunluğu özel sigorta şirketlerine üye olmuş bir durumdadır. Özel sigortaya ekonomik sorunlar nedeniyle katılamayıp devletin imkanlarından yararlanmak zorunda kalan işsiz ve emekliler hastanelerdeki acemi hemşire ve doktorların deneme tahtası durumundalar. Bu durum halkın devletin sağlık hizmetlerine olan güvenini sarsıyor ve adeta halkın özel sigorta şirketlerine üye olması için zorlayıcı bir işlev görüyor.

Yukarıda da belirttiğim gibi, hükümet, işsiz ve emeklilerin durumlarını daha da kötüleştirecek değişiklikler getirmek istiyor. Bir araştırmaya göre bugün 2 milyon 800 bin Avustralyalının tek gelir kaynağı sosyal güvenlik yardımlarıdır. Bu kesime giren işsiz ve emeklilerin adıkları maaşlar yaşamın zorunlu ihtiyaçlarını karşılayamadığı gibi, aksine gün geçtikçe hayat pahalılığına oranla daha da gerilere düşmektedir.

Görüldüğü gibi Avustralya burjuvazisi krizden kurtulabilmek için işçi sınıfının kazanılmış haklarına saldırmaktadır. Eğer işçi sınıfı kararlı bir mücadele yürütürse burjuvazinin saldırılarını geri püskürtebilir. Etkin bir mücadele vermezse ekonomik krizin ağır yükünü hergün daha fazla sırtında taşımak zorunda kalacaktır.

Devrimci selamlar.

Cemil Alkan, Avustralya

Paris'te Barış ve Dostluk Festivali

Yoldaşlar,
Paris İşçi Birliği'nin düzenlediği Barış ve Dostluk Festivali 21-22 Haziran günlerinde Paris yakınlarındaki bir parkta yapıldı. Bildiğiniz gibi bu festivali geçen yıl da düzenlemiştik.

Festivalde çeşitli spor ve eğlence yarışmaları yapıldı. İki gün süren futbol yarışmasına altı takım katıldı. Ancak final maçı biraz tatsız geçti. ATT takımı maç sırasında seyirciler tarafından da onaylanmayan bir tutum izledi ve sahadan çekildi. Böylece final maçını oynayan diğer takım Kürdistan Gençlik şampiyon oldu. ATT'li oyuncular, kupaların dağıtımı sırasında ikincilik kupasını almaya da gelmediler. Buna rağmen futbol karşılaşmaları zevkli geçti. Özellikle yarışmaya davet ettiğimiz Cezayirli futbolcular

Festivalde futboldan başka koşu, güreş ve tavla yarışları da düzenlendi. Eğlence yarışları olarak da elma ve yoğurt yeme, çuvalla koşu yarışmaları yapıldı. Ayrıca çocuklar arasında bir dans yarışması düzenlendi.

İki gün boyunca festivale gelen işçiler bir yandan doyasıya eğlendiler bir yandan da Paris İşçi Birliği yöneticilerine gelip dertlerini, sorunlarını anlattılar.

Festivalin bitimine doğru, akşam üstü müzik eşliğinde oyunlar oynandı, halaylar çekildi.

Daha sonra yarışmaları kazananların hediyeleri alkışlar arasında dağıtıldı. Festival "gelecek yıl aynı yerde" belgileriyle son buldu.

Z. Çakır, Paris

Hey anam hey

Birer birer çıktılar sürgülü kapıların ardından
ürkekti, titrekti adımları önce.
Karanlığı santim santim çekerek,
Yığdılar arkalarına.
Güneşi gördüler bunca sabırlı çalışmanın sonunda.

Usulca indirdi,
Omuzlarında yıllarca taşıdığı ağırlığını.
Koca toplumu omuzladı,
Bir hafif pamuk balyası gibi.
Her adımını ölçerek yürüdü.
Hey anam hey!
Meydanlardaki gümbürtü.

Tutamazsın artık.
Toprak emecek özsuyunu.
Fabrikalardan kopan kıvılcım,
Gecekondulara yayılacak.
İzmir, Bursa, Diyarbakır, İstanbul.
Ve bilmem daha niceleri.
Hey anam hey
Adını sen koy bunun.

Bunca savaş sana açıldı tarih boyu
Bunca mezar sana kazıldı.
Aha en yakını uzağa gitme:
O hain 12 Martlar, 12 Eylüller,
Kucağında duruyor daha ölüler.

Bir kere dize gelmedim,
El öpmedim ben.
Hey anam hey
Adını sen koy bunun.

Ozan Öncü

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı:310, 28 Temmuz 1986

DEV İŞÇİ ALTERNATİFİ YAKLAŞIYOR

Bugün Türkiye'de geniş emekçi yığınların inancını kazanabilecek olan tek şey işçi sınıfının devrimci savaşımıdır. Zaten, malın kaçırılmak istendiği yangın da budur. Bu dev alternatif güçlendikçe, değil ANAP, sol burjuva partilerine bile ekmek kalmayacaktır.

Geçenlerde *Hürriyet* gazetesinde, arka sayfalarda Türk-İş'le ilgili küçük bir haberin içinde, "Eskişehir mitinginin beklenenin üstünde canlı geçmesi ..." diye virgül arası bir ibare geçiyor. *(Hürriyet*, 8 Temmuz 1986).

Çok ilginçtir doğrusu. Gazeteler Eskişehir mitinginin haberini verirken böyle bir tanımlama yapmadılar. Hatta böyle bir izlenim yaratmamak için özel olarak dikkat ettikleri bile söylenebilir. Ama şimdi, başka konuda bir yazıda, bu, ağızdan kaçırılıyor.

Gerçekten de tam anlamıyla "ağızdan kaçırılıyor". Bu sıralarda izlenen siyaset, işçi sınıfının öfkesini, hızla yükselen militanlığını, şiddetli bir sınıf savaşımının eşikte olduğunu titizlikle gözlerden gizleme siyasetidir. Özellikle Eskişehir mitinginden beri bu böyledir.

Eskişehir mitingi burjuvaziyi fena korkutmuştur. Çoktan farkında olduğu bir eğilimin, yani işçi sınıfının yumruklarını sıkmasının, farkında olduğundan daha hızlı ilerlediğini Eskişehir mitingi burjuvaziye göstermiştir. Bu nedenle de Eskişehir'den beri, bu eğilim, Türkiye'nin toplumsal yaşamının bu çok önemli olgusu, gözlerden gizlenmek isteniyor.

Gerçekte bu istek, geniş küçük burjuva yığınlara dönüktür, onları hedef alıyor.

Küçük burjuvazi ara sınıftır, doğası gereği ana sınıflar arasında sallanır. Türkiye'de geniş küçük burjuva yığınlar yaprak dökümü de değil, zelzeleye uğratıldılar, yoksullaştırıldılar, proleterleştirildiler. Bugün öyle bir durum vardır ki, işçi sınıfı kararlı, militan eylemlerle alanları doldurup, sesini duyurdukça, yoksullaşmış küçük burjuva yığınlar oluk oluk onun ardına akacaklardır. Toplumdaki güç dengesi bir anda allak bullak olabilecektir.

Tam böyle bir durumda, "ne eksikliktir ki" işçi sınıfı da kararlı, militan eylemlerle alanları doldurmaya, sesini duyurmaya hız veriyor. Burjuvazi buna karşı türlü çeşitli önlemler peşindedir.

Bu önlemlerden biri, işçi sınıfının eylemlerini olabildiğince engellemek, durdurmak, ertelemek, ehlileştirmektir.

Bir başkası, işçi sınıfının kavgacı, militan havasının yığınlara olabildiğince az yansımasını sağlamaktır.

Bir önlem de, olan olup, toplumda güç dengesi allak bullak olmadan bazı malları yangından kaçırmaktır.

Şimdi bunlara biraz daha yakından bakalım.

İşçi sınıfının eylemlerini engellemek, durdurmak, ehlileştirmek için çok geniş bir yelpaze var gücüyle uğraşmaktadır. Bu uğraşta kullanılan araçlar arasında, baskı, sarı sendikacılık, sosyal demokrat legalist avutma çabaları, legal sosyalist bir partiyle ehlileştirme girişimleri, sol hareketimizin "faşizm vardır" teorileri(!), sahte "birlik" demagojileri vb. yer almaktadır.

"Bugün Türkiye'de "faşizm vardır" demek, burjuvazinin işçi sınıfını gemleme çabalarına destek vermektir. Öte yandan, güçlü eylem için, DYP'leri, DSP'leri, SHP'leri de içeren "demokrasi güçleri"nin (!) birliğini koşul olarak öne sürmek, işçi sınıfının gücünü örtbas etmektir.

Bütün çabalara rağmen işçi sınıfı dizginlenemiyor. İşçi sınıfının kavgacı, kararlı, militan havasının en somut göstergesi eylemler oluyor. Dolayısıyla, hem genel olarak bu kavgacı havanın, hem de özel olarak eylemlerin duyurulmaması, duyurulmak zorunda kalındığında ise çarpıtılması için uğraşılıyor.

Son sıralarda, gazete sayfaları neredeyse yalnızca bunun örnekleriyle doludur. Bazı önemli grevler ve grev kararları, kaynayan Türk-İş'in yöneticilerince verilen buharlı demeçler haber sayılmıyor. İzmir mitinginde de, Eskişehir'de de eylem haberleri düpedüz çarpıtılıyor. Ciddi işçi haberleri, kadın işçilerin seminerleri vb. magazin habere dönüştürülüyor.

Ancak çelişkiler yumağı Türkiye'de bu yöntemler hoş sonuçlar da veriyor. Hakkında başka türlü bilgi edinemeyeceğimiz birçok olay, veri gazete sayfalarında yer alır oldu. Bu sayede nice yolsuzlukları, salgın hastalıkları vb. öğrenebildik! Üstelik bunlar, kızgınlığı daha da arttırmaktan başka işe yaramıyor.

Burjuvazi ne işçi sınıfını engelleyebiliyor, ne ondan yayılan havayı yeterince kuşatabiliyor. Bunu gördükçe de kendisi yangından mal kaçırma havasına giriyor. Ara seçimlerin, birdenbire 28 Eylül'de yapılacağının ilan edilmesi buna bir örnektir.

İşçi sınıfının Türk-İş yönetimini bile nereden nereye ittiğini gören Özal, işçi sınıfının militanlığı daha da yükselip, toplumda güç dengeleri birden allak bullak oluvermeden ara seçimleri yapmaya karar verdi.

Bugünkü ortamda hâlâ küçük burjuva yığınların sallantılarına dayalı bazı manevralar verimli sonuçlar verebilir. Bu manevraların başında adam ve oy satın almak gelmektedir. Bazı belediye hizmetleriyle göz boyama şansı da vardır.

Hükümetin emrinde, devlet bütçesinden büyük, devasa fonlar var. En çok fakir fukaranın ekmeğinden kesilerek kurulan, sonra da utanmadan "Fak Fuk Fon" gibi adlar takılan bu fonlar, kuşkusuz ANAP'ın adam ve oy satın alış işlemlerine hizmet edecektir. Öte yandan bazı belediye hizmetleri göz boyamaya yararken, belediyelerde alıp yürümüş yolsuzluklar da ceplere yaramaktadır.

Burjuva devletinin şirket, burjuva siyasetinin ticaret olan içyüzünün bugüne dek en iyi örneği olan ANAP, bütün bu "üstünlük"lerini kullanarak hem yangından, hem kendi burjuva rakiplerinden mal kaçırmak istemektedir.

Doğal olarak rakipler de boş durmuyor. TV ekranını Demirel bir kez, Ecevit iki kez deldi. DYP apar topar amblem değiştirip kır atı amblem olarak kabul etti. Ecevit'in yargılanması bir propaganda platformuna dönüştü. *Financial Times* yargılanmayı bu açıdan Ecevit'in de isteğini yazdı.

Bu arada aday saptama süreçleri, ANAP'tan DSP'ye kadar, hemen hemen tüm partilerde kaynama yarattı.

Ara seçimler şu ya da bu sonucu verebilir. Vermeyeceği tek bir sonuç vardır ki o da şudur:

Diyelim seçimlerde ANAP çok "başarısız" olmadı. Diyelim hatta oy artışı sağladı. Böyle bir durumda, ANAP'ın halktan destek gördüğünü söyleyenler, halkı suçlayanlar, bu sonuca yaslanarak rejimi güçlü gösterenler çıkacaktır. Oysa, sözünü ettiğimiz sonuç bile bu anlamlara gelmeyecektir.

Bugün Türkiye'de geniş yığınlar açısından oy ile inanç arasında ciddi bir bağ kalmamıştır. Var olan düzenden, parlamentodan, sistemden ciddi beklentiler yoktur. Burjuva değer yargıları gibi siyasal aygıtları da çöküş içindedir.

Sözünü ettiğimiz sonuç bile çıksa, bu yalnızca ve yalnızca şu anlama gelecektir ki, oylar küçük hesaplar, geçici sallantılar temelinde kullanılmıştır. Oya ciddi bir işlev yakıştırılmamıştır. Rejim güçlü değil güçsüzdür.

Bugün Türkiye'de geniş emekçi yığınların inancını kazanabilecek olan tek şey işçi sınıfının devrimci savaşımıdır. Zaten, malın kaçırılmak istendiği yangın da budur. Bu dev alternatif güçlendikçe, değil ANAP, sol burjuva partilerine bile ekmek kalmayacaktır.

Bu dev alternatif yaklaşıyor. O iyice kapıya dayanıp da halk yığınlarının inancını, özverisini, güvenini kanalize etmeden, ANAP ara seçimleri savmak istedi.

Ara seçimlerde ANAP "başarısız" çıkmasa bile, bunu rejimin gücüne, ANAP'a verilen desteğe vb. yorumlayanlar, bunu yaparak, gerçekte dev işçi alternatifinin yaklaşmasını yavaşlatmaya, işçi militanlığının etkinliğini yenilgici bir psikolojiyle boğmaya çalışacaklardır. İşte ara seçimlerden çıkmasına izin verilmeyecek sonuç budur.

Toplumdaki güç dengelerini belirleyecek olan ara seçim sonuçları değil işçi sınıfının savaşımıdır. Asıl önemli olan budur. Ara seçimlerden bu doğrultuda yararlanılmalıdır.

Zaten çoktan "politize" olmuş Türkiye'de ara seçimler politizasyonu daha da arttıracaktır. Böyle bir ortamda işçi sınıfının eylemleri de yükselirse, o zaman ara seçimler yangından mal kaçırmaya değil yangını körüklemeye yarar. Özal, toplumdaki güç dengeleri değişmeden ara seçimi "savalım" derken, ara seçim güç dengelerinin değişmesine, "Özal'ın savılması"na katkı yapar.

Bu arada, Türk-İş, Eskişehir'den iki ay sonra, Ağustos ayı içinde yapılması gereken eylemini hâlâ açıklamamıştır. İşçiler sendika yöneticilerine bunun nedenini soruyorlar. Ara seçim yüzünden eylemlere de ara mı verildi, diyorlar. İşçiler eylem yapılmasını istiyorlar.

Türkiye emekçilerini kurtaracak alternatif seçimlerden değil işçi sınıfının başı çekeceği eylemlerden çıkacaktır.

Cemile Çakmak

Çalışmamızın bugünkü ana amacı fabrikalardaki en ileri işçileri parti yayınları temelinde eğitip örgütlemek ve partiye kazanmaktır.

Partimizi sınıfın partisi yapmak için

Seydi Gür

Kolay değil, uzun yıllar geçti. Öğrenmek isteyene çok şeyler öğretti. Öğrenmek istemeyen öğrenmedi. Bu arada partimiz de gelişti, arındı, derinleşti ve sistemleşti. Bugün yığınları kavramaya hazır sağlam kemik yapısına sahip bir omurga. Önemli olan da bu. Gerisi hava.

Şimdi sorun bu omurganın etrafını sarmaya geliyor. Bunu saracak kesim hazır. Türkiye'nin nesnel koşulları işçi sınıfını bu sağlıklı omurganın etrafına hızla sürüklüyor.

Böyle bir ortamda Üçüncü Konferans'ın önemi ortaya çıkıyor. TKP-*İşçinin Sesi*'ni sınıfın partisi yapacağız. Bu belgiyi proletaryanın enternasyonal kızıl bayrağına kazıyalım.

İşçi sınıfımız ne çektiyse oportünizm yüzünden çekti. Onun hiçbir suçu yok. Devrimci mücadeleye hazır. Yeter ki doğru bir örgütlenmeyi hayata geçirelim.

Faşizm çözüldü. İşçiler faşizmi yaşayarak gördü. Bugün en geri proleter bile faşizmden nefret ediyor. Sınıf yeni bir savaşıma, yaşamış olduğu örnekleri, temkinli bir şekilde gözden geçirerek, birlikte savaşıma gireceği kişileri ve örgütleri sınayarak hazırlanıyor.

Tekelci burjuvazi faşist diktatörlükle bile bunalımdan çıkamadı. Bunalımdan çıkabilmesi için başta işçi sınıfımız olmak üzere bütün emekçilere baskı uyguladı. YHK ve dayatmacı toplu sözleşmelerle işçi sınıfına ölmeyeceği kadar bir ücret ödedi. Yine de tüm bu uygulamalar tekelci burjuvaziyi bunalımdan kurtaramadı.

Tekelci burjuvazi çok zorlandı. Uçak dolusu tekelci defalarca dünyayı turladı, yine olmadı. Paylaşılmış pazarlara kendisini rahatlatacak ölçüde giremedi. Umduğu sermayeyi bir türlü toplayamadı. Emperyalist sermaye biz kârlı alanlara ve istikrarlı ülkelere gideriz diyerek rahatsızlığını belli etti. Emperyalizm, kendisini zor durumda bırakacak sanayii dallarını geliştirecek sermayeyi vermedi.

Bu dönemde Türkiye üretici güçleri, tüketim sanayii alanında kısmen gelişti, ama bu da bunalımı çözmedi. Vehbi Koç'un Teknoloji Araştırma Dairesi başkanı gazetelere şöyle bir açıklamada bulundu: "Biz gelişmiş ülkelerden teknoloji ve ileri teknoloji istiyoruz, onlar bize, size teknoloji değil o teknolojiyle ürettiğimiz ürünlerden verelim diyorlar. Bize gerekli olan ürün değil, ileri teknolojidir." Bu açıklama, tekelci burjuvazinin çıkmazını çok iyi dile getiriyor.

Şimdi sendikalara gelelim.

Faşizm döneminde Türk-İş faşist sendikaya dönüştürülmek isteniyordu. Ama faşizmin buna nefesi yetmedi. Kendi çözülüp gitti. Ardında en büyük sendika olarak Türk-İş kaldı. Bu durum, faşizm ve burjuvazi hiç istemediği halde, işçi sınıfı için yarayışlı bir durumdur. Bundan yararlanmamak doğmuş bir fırsatı geri tepmek olur.

Komünistler zaten sendikal birlikten yanadır. İşçilerin tek tek işkollarında olabiliyorsa tek sendika ve ülke çapında tek bir konfederasyonda olması işçi sınıfının burjuvaziye karşı daha güçlü olmasını sağlar.

Komünistler sendikaların örgütsel bağımsızlığını, siyasette partiye bağımlılığını savunurlar. Bu bağımlılığı dayatmayla değil, doğru bir ideoloji, doğru bir yönlendiricilik, ölçülemez bir özveri ve militanlık temelinde, gönüllü bir şekilde sağlarlar. Komünistler sendikalarda demokratik işleyişten yanadırlar. İşçilerin söz ve karar sahibi olması için yoğun gayret sarfederler.

Komünistler sendikalarda işçilerin sendika yönetimine gelmesi için çalışırlar. En önemlisi, sendika yöneticilerinin sınıfa yabancılaşması, aristokratlaşmaması için, önemli bir nesnel dayanak olan sendika aylığının o işkolundaki nitelikli işçi ücretini geçmemesi için uğraşırlar.

Komünistler sendikalarda ezen ulus şovenizmine karşı işçi sınıfının enternasyonal belgilerini hayata geçirirler. Din, dil, azınlık ve cinsiyet farkı gözetmeden tüm sınıf kardeşleri için savaşım vermek komünistlerin görevidir.

Komünistler sendikalardaki savaşımı reformcu uzlaşmacı bir temelde sürdürmezler. Sendikaları, devrimin birer volan kayışı görüp, işçi sınıfımızın tüm ekonomik demokratik istemlerini ileri demokratik halk devrimine bağlarlar.

12 Eylül öncesi ayrı ayrı sendikalar vardı. Devrime niyetimiz varsa bu konuyu ciddi olarak değerlendirelim. Ayrı ayrı sendikaların olması özellikle son dönemlerde işçi sınıfını böldü ve güçten düşürdü.

Bir kere burjuvazinin koyduğu anti-demokratik sendikal örgütlenmedeki bürokratik engeller, komünistlerde korkunç bir enerji tüketti. Bu enerjinin yüzde biriyle, yalan söylemiyorum, yüzde biriyle faşistlerin elinde olan sendikanın yönetimi bile alınabilirdi. Neydi o günler. Tek tek üye kaydet, sonra arabaları tut, istifa örgütle, arkadan karşı istifa, bir daha istifa, arkadan yetki sonra yetki itirazları, bu arada işten atılmalar, değişik sahtecilikler... Bunca emeğe karşı kazanılan pek fazla birşey değildir.

Ayrıca ayrı örgütlenmeyle devrimci işçiler olarak, işçi sınıfının öteki parçasının uzağına düştük. İlk başta ajitasyon, propaganda olanaklarını sarı sendikalardaki sendika ağalarıyla burjuvaziye kaptırdık. Önemli ve kesinlikle doğru olan, kurt gibi elmanın içinden savaşım yürütmektir. Böyle bir savaşım sınıfın içinden, sınıfla birlikte sarı sendikacıların ve burjuvazinin ajitasyon ve propaganda olanaklarını sınırlayan bir savaşım olacaktır.

O halde neler yapmalıyız?

İşçi sınıfı içinde örgütlenirken işçi gibi çalışmak, işçi gibi yaşamak gereklidir. Bunu suni olarak edinilmiş bir davranış biçimi, bir taklit gibi kastetmiyorum. İşçiye yakın, işçinin anlayacağı, güveneceği kafa yapısı asıl belirleyici olandır.

Örgütlenmenin ana halkası fabrikalardır. İşçi semtlerinde işçilerin sohbet ettikleri kahveler de önemlidir. Ayrıca dikkatli ve rahatsız etmeyerek ziyaret etmek koşuluyla ev ziyaretleri de gerekir.

Bağlı olduğu işkoluna göre her fabrikanın sendikası vardır. Her sendikanın da binası vardır. Sendikaya düzenli olarak işçilerle gitmek gerekir. Hatta faşist sendika bile olsa mutlaka gitmek gerekir.

Sonra sendikalar yasasını, sigorta yasasını vb. her komünistin çok iyi bilmesi gerekir. Bu yasaları bilmeyen komünistin işçi sınıfını örgütlemesi çok zordur. İşçilerin tüm sorunlarına sahip çıkarak savaşımı dikkatli bir şekilde örgütlemek gereklidir.

Fabrikalardaki en ileri işçileri parti yayını temelinde eğitip örgütlemek ve partiye almak çalışmanın ana amacıdır. En önemlisi bunu bir an bile akıldan çıkarmamaktır.

Böyle bir döneme doğru ideolojimizle, sarsılmaz inancımızla, kararlarımızla ve Üçüncü Konferansımızın "TKP-*İşçinin Sesi*'ni sınıfın partisi yapacağız" belgisiyle giriyoruz. Zaferi kazanacağız, çünkü doğruyuz, kararlıyız.

İleri işçileri partimize kazanacağız

Eski deneyimlerimizin ışığında

Sendikalarda örgütleniyoruz

Sendikalarda örgütleniyoruz

Bölgemizde önümüzdeki aylarda sendika şube başkanı ve yönetim kurulu seçimleri yapılacak. Bölgemizde bu şubeye bağlı yaklaşık 60 fabrika ile 5 bin işçi vardır.

Sendika seçimleri için komite kurmadan önce, 1980 yılındaki seçimlerin değerlendirmesini yapmak üzere, ilk kurduğumuz komitedeki işçi arkadaşları gezdik, bu konudaki görüşlerini ve eski örgütlenmedeki hatalarımızın bir değerlendirmesini istedik.

İlk örgütlenmedeki muhalefetimizin sendika başkan adayı arkadaş, faşist diktatörlük koşullarında fabrikadan atılmış ve hiçbir fabrikada iş bulamamıştı. Sonunda yakın bir ilde iş bulmuştu. Arkadaş çalışmada aktif olarak çalışacağına söz verdi.

Komitedeki öteki üç arkadaş yakın bir köydeydi, köye gittik. İşçi arkadaşlar bizi coşkuyla karşıladılar. Yeni kurulacak komitede görev alacaklarını söylediler.

Komitede bulunan işçi arkadaşlardan birisini de arayıp bulduk. Onunla da görüştük. Bu işçi arkadaş da komitede bulunacağını söyledi.

Ayrıca iki yeni işçi arkadaşı da komiteye alacağız.

İşçi arkadaşlarla eski yaptığımız yanlışları ve doğruları şöyle değerlendirdik:

Kısa bir sürede canlı, planlı, inatçı bir çalışmayla işçilerin çoğunluğunu kazandık. İşçiler sendikalarına sahip çıktılar. Örgütlenmenin tüm harcamalarını kendileri yarattılar. İşçiler çalışma programının hazırlanmasına, örgütlenmesine de aktif olarak katıldılar. Bunlar olumlu yönlerdi, bu kez de bu çalışma tempomuza ulaşmaya çalışacağız.

Eksiklerimizin başında şu geliyordu: Aldığımız seçimi verdik. Yeterli esnekliği ve uyanıklığı gösteremedik diye değerlendirdik. Hiç gücü olmayan bir siyasal örgütün ve yapılan komplocu bir girişimin, ezici yönetim çoğunluğu bizde olduğu halde, ayrı liste çıkartmasına neden olduk. Sonucunda bu tavrımızla işçileri zor durumda bırakmış olduk. Böyle değerlendirdik.

Bunun ışığında, yapacaklarımızı planladık. Öncelikle yeni sendika ve sigorta yasalarını öğrenmek için iki kitap aldık. Sendikanın tüzüğünü almak için girişimlerde bulunduk. Fabrikalardaki temsilci seçimleri ve delege seçimleri için adayları tespit etmeyi kararlaştırdık. İşçi yoğunluğu stratejik fabrikaları tespit ettik ve buralarda hızla komiteler kurma kararı aldık. Fabrikalara işçilerin yoğun olarak geldikleri köyleri çıkardık. İşçilerin temel istemlerini, çalışma programımızı hazırlamaya başladık.

Eski doğru ve yanlış deneyimlerimizin ışığında, bu kez başarmaya çalışacağız.

Bir gurup işçi, Ege

Çalınan Mehter Marşı işçilerin attığı militan belgilerle tam bir çelişki oluşturuyordu.

İşçi sınıfı yine alanlarda

Kerim Bal, Ege

İşçi sınıfımızın, emekçi yığınların iktidara, uygulanan siyasete, baskılara karşı tepkisi burjuvaziyi düşündürüyor ve karşı önlemler almaya itiyor. Burjuvazi patlamaları önlemek için bir yandan ödün veriyor öte yandan gevşeyen ipleri yeniden sıkıştırmaya çalışıyor.

Türk-İş yönetimi de sıkışmış durumdadır. Tabandan gelen zorlamayı, bir süre oyalamacalarla etkisizleştirmeye çalıştı. Zorlama azalacağına artmaya başlayınca bu kez eylemleri başlattı. İzmir mitingini Eskişehir mitingi izledi. Sırada başka eylemler ve en önemlisi alınmış genel grev kararı var. Ben bu yazımda sizlere kısaca Eskişehir mitingini anlatacağım.

Miting öncesinde Türk-İş yönetimi çok sayıda, üzerinde Türk-İş yazan karton şapka yaptırmıştı. Bu şapkalar üye sendikalara, oradan da Türk-İş'li işçilere dağıtıldı. Bazı sendika görevlileri bu şapkayı giymeyenin mitinge katılamayacağını, gerekçe olarak da "aşırı uçlar"ın mitinge katılmasını istemediklerini söylüyorlardı. Amaçları mitinge geniş katılımı engellemekti.

Polis sabah 7'den itibaren Eskişehir'e giren tüm yolları kesmişti. Kimlik kontrolu yapılıyordu.

Yürüyüş, şehir dışındaki Sümerbank Basma Fabrikası önünden başladı. Bandonun çaldığı Mehter Marşı, işçilerin militanca haykırdıkları belgilerle tam bir çelişki oluşturuyordu. Miting öncesinde atılacak belgiler Türk-İş yönetimi tarafından tesbit edilmişti. Ama işçiler

Yoldaşlar, işçi sınıfımız gene alanları doldurmaya, gür sesiyle istemlerini yükseltmeye başladı. Haklarını savaşarak almaya kararlı olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Bu ortamda biz komünistlere büyük görev düşüyor.

bunların yanı sıra ve çok daha fazla başka belgiler haykırdılar. "En büyük işçi", "genel grev hakkımız söke söke alırız", "işçiler elele genel greve" bunlar arasındaydı. İşçiler sık sık iktidar aleyhinde de belgiler yükselttiler. Eskişehir sokakları "hükümet istifa", "Özal istifa", "zamlara hayır", "baskılara hayır", "demokrasi istiyoruz" belgileriyle doldu.

Yürüyüş kolu, yol boyunca polis kordonu altında tutulmaya çalışıldı. Polis yürüyüşe katılmak isteyenleri engelledi. Bu yüzden yer yer polisle tartışmalar çıktı. Diyebilirim ki Eskişehir'de yürüyüşe katılabilmek için yol kenarlarında bekleyenler, evlerden, balkonlardan vb. izleyenler yürüyenlerden kat kat fazlaydı. Bunlar yol boyunca atılan belgilere katıldılar, yürüyenleri alkışlarıyla desteklediler. Yürüyüş kolu Kütahya Caddesi'nden ve Devlet Demiryolları Hastanesi'nin önünden geçerek istasyondaki miting alanına geldi. Miting alanı da polis tarafından kordon altına alınmıştı. Çevrede toplanan halk alana girmek için polis kordonunu zorluyordu. Sonunda bir gurup alana girmeyi başardı.

Miting boyunca işçiler belgiler atmayı sürdürdüler. Özellikle Şevket Yılmaz konuşurken "en büyük işçi başka büyük yok", "hükümet istifa", "Özal istifa" belgileri haykırıldı. Bu arada Türk-İş yönetimine yönelik belgiler de atıldı.

Saat 16'ya doğru yağmur yağmaya başladı. Miting yağmur altında bitti.

Yoldaşlar, işçi sınıfımız gene alanları doldurmaya, gür sesiyle istemlerini yükseltmeye başladı. Haklarını savaşarak almaya kararlı olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Bu ortamda biz komünistlere büyük görev düşüyor. Partimiz TKP-*İşçinin Sesi* tarihsel görevini yerine getirecektir. Buna inancımız, güvenimiz sonsuzdur. Partimiz ileri işçileri bağrında toplayıp doğru ideolojisi ve siyasetiyle kurtuluşu sağlayacaktır. Kurtuluş TKP-*İşçinin Sesi*'nin işçi sınıfı arasında güçlenmesinden geçiyor. Bunu sağlayacak olan kadrolardır.

İşçi sınıfı yine alanları doldurmaya başladı. (İzmir mitinginden)

Türkiye'de hava artık değişmiştir.

Rüzgar işçiden yana esiyor

Burada, Türk-İş içinde çalışmanın önemini vurgulamak istiyorum. Partimizin Türk-İş içinde birleşme ve savaşımı yükseltme konusunda söyledikleri, çeşitli siyasetlerin yöneticileri ne derse desin, tabandaki insanlar, özellikle işçiler tarafından içtenlikle benimseniyor Türk-İş içinde sendikal demokrasinin işlemesi, ileri işçilerin, komünist işçilerin her düzeyde yönetime gelmesi için var gücümüzle çalışalım. Ama unutmayalım, bu uzun, zor ve sabırlı bir çalışma gerektiriyor. Çabuk ve kolay başarılar beklemeden inatla çalışalım. Sonunda başarı gelecektir.

Fırtına öncesinde küçük küçük dalgalar kıyıya vurur. Bu küçük dalgalar, denizin dilinden anlayanlar için, büyük dalgaların gelmekte olduğunun habercisidir. İşçi sınıfı bir süredir küçük dalgacıklarla kıyıyı dövüyordu. İzmir mitingi katılımı, belgileri ve coşkusuyla kıyıya ulaşan büyük bir dalga oldu. Eskişehir mitingiyse, militanlığı ve kararlılığıyla çok daha büyük dalgaların gelmekte olduğunu haber verdi.

Burjuvazi, kendisinin de itiraf ettiği gibi, 12 Eylül'den sonra başta işçi sınıfı olmak üzere tüm halk sınıflarını siyasetin dışında tutmaya çalıştı. Bunun için korkunç baskılar uyguladı. Bununla da kalmadı işçi sınıfının, halkın kazanılmış haklarına zorbaca saldırdı, pekçoğunu geri aldı. Sözün kısası, işçileri yasalarla, yasaklarla silahsızlandırıp sınırsız bir egemenlik kurmaya çalıştı.

Ama bir egemen sınıf halkın en basit ihtiyaçlarını karşılamak yeteneğinden yoksunsa baskılar, yasaklar ne işe yarar? Nitekim bugün Türkiye'de hava artık değişmiştir. Rüzgarlar işçiden yana esiyor. İşçi sınıfı hoşnutsuzluğunu eylemlerle dile getiriyor. Geçmişte savaşarak elde ettiği haklarını yeniden elde etmek, özgürce kullanmak için sonuna kadar savaşmaya kararlı olduğunu eylemleri yükselterek gösteriyor. Eskişehir mitingi bunun açık bir örneğidir.

Ülkenin bugünkü ortamı önümüze, işçiler arasında örgütlenmek, sesimizi, siyasetimizi benimsetebilmek görevini koyuyor. En küçük olanaktan bile yararlanıp işyerinde, sendikada, toplumda demokrasi belgisini yükseltelim. En küçük ekonomik, demokratik hak istemini bile küçümsemeden bu istemler için yükseltilen savaşımı günlük çalışmalarımızla devrim zorunluluğuna bağlayalım. Çabuk ve kolay başarılar beklemeden inatla, sabırla çalışalım. Her türlü yozlaştırıcı, saptırıcı etkiye karşı savaşalım. Sonunda somut başarılar gelecektir.

Burada, Türk-İş içinde çalışmanın önemini vurgulamak istiyorum. Partimizin Türk-İş içinde birleşme ve savaşımı yükseltme konusunda söyledikleri, çeşitli siyasetlerin yöneticileri ne derse desin, tabandaki insanlar, özellikle işçiler tarafından içtenlikle benimseniyor. Türk-İş içinde sendikal demokrasinin işlemesi, ileri işçilerin, komünist işçilerin her düzeyde yönetime gelmesi için var gücümüzle çalışalım. Ama unutmayalım, bu uzun, zor ve sabırlı bir çalışma gerektiriyor.

Burjuva basının sessizce geçiştirmeye çalıştığı, bugünkü çıkışların, burjuvaziyi silip süpürecek devrimci dalgalara büyümesini istiyorsak partimizin yol göstericiliğinde yoğun bir çalışma yürütmek, bu çalışmaya ileri işçileri de hergün daha fazla katmak gerekiyor. Haydi görev başına.

Aydın Arıtman, Ege

Bugün Türk-İş'le hükümetin kolkola olması imkansızdır

Türkiye işçi sınıfının militanlığı hızla yükseliyor. Bunu Eskişehir mitingindeki sıkılı yumruklar ve coşkuyla haykırılan "İşçiler elele genel greve", "hükümet istifa" gibi belgiler çok güzel gösterdi. İşçilerden doğrudan yansıyan militan eylem isteği sendika yöneticelerini zorluyor, ileriye itiyor, "militanlaştırıyor".

Sağlık-İş Sendikası Başkanı Mustafa Başaoğlu iyi sözleşme imzalamamanın suçunu Tez Koop-İş Sendikası'na attı ve şöyle dedi:

"Beni Tez Koop-İş Sendikası yaktı. Eğer benden önce kendi sözleşmesini aynı şartlarla imzalamasaydı, ben de bunu imzalamak zorunda kalmazdım." *(Milliyet*, 20 Temmuz 1986)

Ardından Basın-İş Sendikası Başkanı Ali Ekber Güvenç sözleşme arifesinde Sağlık-İş'in imzaladığı sözleşmenin emsal olacağını söyledi ve "şimdi benim yapacağim birşey kalmadı" dedi.

Bazı sendika yöneticileri böylece toplu sözleşmelerde suçu birbirlerine atıyorlar.

İşçi sınıfında yükselen militanlık burjuvaziyi çözümsüzlüğe giderek daha çok itiyor. Burjuvazi çeşitli manevralar deniyor ama işin içinden çıkamıyor.

Özal Eskişehir mitinginin ardından gazetecilerin "hükümet istifa sloganına ne diyorsunuz?" sorusuna "demokrasilerde olur böyle şeyler" diye cevap vermişti. Özal her zamanki "rahatlığıyla" bunu söylüyor ve telaşlanacak birşey yok demeye getiriyordu. Ama hükümetin telaşı ortadadır. Yangından mal kaçırırcasına ilan edilen ara seçim tarihi, Türk-İş'le hükümeti "pek samimi" gösterme çabaları hep bu telaşın ürünüdür.

20 Temmuz 1986 tarihli *Milliyet*'te "Kalemli — Yılmaz kol kola" başlıklı bir yazı çıktı. Yazıda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli şöyle diyordu:

"Bizim diyaloğumuz her zaman var. Bakın, biraz önce başkan beni günde üç defa aradığını söyledi. Biz günde üç defa da konuşuruz, beş defa da konuşuruz. Bu konuyu basın karıştırıyor. Yok, diyolog koptu diyorlar, bilmem ne diyorlar. Öyle birşey yok. Bizim işlerimizde aksaklık yok."

Oysa Şevket Yılmaz'ın diyolog konusuna verdiği cevap ilginçtir:

"Sözleşmelere müdahale davam ederse, toplu sözleşmeleri sokakta Meclis'te imzalarız." *(Milliyet*, 20 Temmuz 1986)

Bugün İşçiler sokağa çıkmak, toplu sözleşmeleri sokakta imzalamak istiyor, tüm yapısıyla ileriye gidiyor.

Şevket Yılmaz'ın genel grev konusundaki şu sözleri durumu çok güzel gösteriyor:

"Genel grev kararı gündeme geliyor. Türk işçisinin artık dayanacak gücü kalmadı. Genel greve gideriz. Başbakan 'yapamazlar' diyor. Başbakanın yapamazlar demesi, bizim yapamayacağımız anlamına gelmez. Konuyu Ağustos ayı başında İstanbul'da toplanacak Başkanlar Kurulu'nda görüşeceğiz." *(Günaydın*, 27 Temmuz 1986)

İşçiler sokağa çıkmak, toplu sözleşmeleri militan eylemle imzalamak istiyor. Bu isteme Türk-İş yönetiminin bugün sahip çıkması bu isteğin ne derece güçlü olduğunun kanıtıdır.

Türkiye işçi sınıfı tüm ülkeyi kurtuluşa götürecek güce sahip olduğunu bugünden gösteriyor.

Nurten Keskin

İşçi sınıfının ne yasaları ne yasakları dinleyecek sabrı kalmıştır.

Yüksek Hakem Kurulu kaldırılmalıdır

Haziran ayı sonunda Petrol-İş Sendikası'nın İzmit Yarımca'da kurulu İGSAŞ'ta (İstanbul Gübre Sanayii Anonim Şirketi) aldığı grev kararı uygulamaya konulamadı. Nedeni de şu: Bir gece önce geç saatlerde Yüksek Hakem Kurulu toplu iş sözleşmesini imzalamıştı(!)

Yüksek Hakem Kurulu'nun bu sözleşmeyi imzalamaya hiçbir yasal yetkisi yoktu. Bugün yürürlükte olan sendikalar yasası son derece anti-demokratiktir. Grev hakkı binbir gerekçeyle kısıtlanmıştır. Pekçok işkolunda güvenlik, sağlık vb. gerekçelerle grev tümden yasaklanmıştır ve uyuşmazlık halinde yetki faşizm artığı YHK'ya verilmiştir.

Ama İGSAŞ'ta durum bu çerçeveye de girmemektedir. Sendikalar yasasının YHK'ya başvuru hakkındaki maddesi şöyledir:

"Madde 52 — Grev ve lokavtın yasak olduğu işler ve yerlerdeki uyuşmazlıklarda taraflardan her biri 32. madde uyarınca Yüksek Hakem Kurulu'na başvurulabileceği gibi grev ve lokavtın ertelendiği hallerde erteleme süresinin sonunda çalışma bakanı da Yüksek Hakem Kurulu'na başvurur. (Sendikalar Kanunu, Tez-Kop-İş Sendikası Yayınları)

İGSAŞ ne grev yasağı olan işlere ne de grev yasağı bulunan yerlere girmemektedir. Savaş hali, yangın, su baskını vb. durumlar, olağanüstü hal, sıkıyönetim gibi geçici grev yasağı olan durumlar da yoktur.

Maddenin ikinci kısmında sözü edilen grev veya lokavt ertelenmesi gibi bir durum da söz konusu değildir. O halde İGSAŞ'ta YHK'nın burnunu sokabileceği bir durum ve bir yasal kılıf yoktur.

Buna rağmen YHK grevin başlayacağı günün gecesi herhalde işverenin ya da çalışma bakanının yasadışı ve haksız bir başvurusuyla 638 sendika üyesi işçi adına toplu sözleşme imzalamıştır.

Daha önce alınan grev kararını başlatmak üzere İzmit'e gelen Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Cevdet Selvi geceyarısı YHK tarafından toplu sözleşmenin imzalandığı öğrenince bir basın toplantısı düzenlemiş ve şöyle demiştir:

"Türkiye'de yeni çıkarılan yasalarla grev yapmak mümkün değildir." *(Hürriyet*, 29 Haziran 1986)

Doğrudur. Bu yasalar işçi sınıfının en doğal hakkını, grev hakkını budamış budamış kuşa döndürmüştür. Hatta bu örnekle gördüğümüz gibi iktidar yasaları bile uygulamamakta, yasadışı yollardan grevleri engellemektedir.

Bu durumda yapılacak şey "bu yasalarla grev yapılmıyor" deyip yasaların kötülüğünü sergilemekten bir adım daha öteye gitmektir. Madem bu yasalarla grev yapılmıyor o halde yasaları değiştirelim. Kaldı ki burjuvazi bu yasaları da uygulamıyor. Kendi koyduğu yasaları kendisi çiğniyor. Burjuvazi kendi yasalarına saygı göstermiyorsa işçi sınıfından göstermesini hiç bekleyemez.

İşçi sınıfının ne yasaları takacak ne yasakları dinleyecek sabrı kalmamıştır.

Genel grev anayasa tarafından yasaklanmıştır.

Ama Eskişehir'de onbinlerce işçi genel grev diye haykırmıştır. İşçi sınıfına kulak verenler duyacaklardır ki işçiler haklarını elde etmenin önünde ne duruyorsa ona, yasa duruyorsa yasaya, hükümet duruyorsa hükümete, devlet gücü duruyorsa devlete yönelmek istiyor. İşçi sınıfımız toplu sözleşmeleri sokakta imzalamak istiyor. Bunun somut göstergeleri her gün yaşanmaktadır.

III. Konferans kararlarımızda işçi sınıfının karşılanmayan gereksinimlerini sıralarken şöyle demiştik:

"Ekonomik sorunların çözümü için sendika, sendikal savaşımda birlik ve bu birlik temelinde militan eylem gereksinimi duymaktadır." *(İşçinin Sesi*, sayı 305, s.10)

Ardından gelecekteki gereksinimleri hakkında da şunu söylemiştik:

"Bu kesimin karşılanmayan gereksinimleri giderek güçlenecek, billurlaştıracak, genişleyecek ve daha sola dönecektir." *(agy)*

Konferansımızın üzerinden daha çok kısa bir süre geçtiği halde gerçekten işçi sınıfının sendika, sendikal savaşımda birlik ve bu birlik temelinde militan eylem gereksinimi hızla güçleniyor, billurlaşıyor, genişliyor ve daha sola dönüyor. İşçi sınıfı tüm ülkeye pırıl pırıl günlerin müjdesini veren savaşlara çıkıyor.

Türk-İş'i işçi sınıfının militan sendikal örgütü, TKP—*İşçinin Sesi*'ni işçinin partisi yapmak için leri!

Nezihe Dalyan

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl: 12, Sayı:310, 28 Temmuz 1986

Bu sayımızda, Ayla Antepli yoldaşımızın SBKP MK Genel Sekreteri Gorbaçov yoldaşın 27. Kongre'ye sunduğu Politik Rapor'u değerlendiren yazısının IV. bölümünü veriyoruz.

IV.
SBKP 27. Kongresi'nin ardından

Ayla Antepli

27. Kongre Raporu'nun değerlendirmesinde, raporun uluslararası sorunlarla ve Sovyet dış siyasetiyle ilgili bölümlerinden, Sovyetler'deki iç yaşamın sorunlarını ele alan bölümlerine geçiyoruz.

Uluslararası duruma ve dış siyasete ilişkin bölümlerin tersine, bu bölümler son derece öz-eleştiriseldir. Her alandaki birçok ciddi eksiklik açıkça söyleniyor, bu eksiklikleri gidermek için kararlı önlemler almaya çabalanıyor. Bundan önceki kongre raporlarındaki "resmi iyimserlik" yanında bu çok sevindirici bir gelişmedir.

Yürükoğlu yoldaşımız, *Yaşayan Sosyalizm*'de Sovyetler'in iç durumuna ilişkin bölümlere geldiğinde, bu bölümlerin "TKP için, yalnızca SBKP'nin başarılarını ve sorunlarını öğrenmek açısından değil, aynı zamanda kendi anlayışını geliştirmek açısından da önemli olduğunu" söylüyordu.

Biz de, dünyanın 1/6'sını kaplayan bir ülkede, tümüyle yeni bir toplumsal sistemin kuruluşundaki sorunları, yönleri görüp en başta kendi anlayışımızı geliştirmek açısından yaklaşacağız.

SBKP yepyeni tarihsel sorunlara, kendisine tarihten miras kalmış birçok elverişsiz koşul altında çözüm arıyor. Sosyalizmi ilk kuran, geliştiren, dünya devrimci merkezi olarak ağır yük ve sorumluluklar omuzluyor.

Bugün Sovyetler'in karşılaştığı sorunlar, kapitalizmden komünizme geçişin bazı en temel karakteristiklerine ve yasallıklarına somut örnek oluşturuyor. Bu yasallıkların işleyişine, bunlara uyulmazsa, bunlar çiğnenirse neler olacağına ilişkin önemli dersler taşıyor. Sosyalizm için savaşan bizler bunlardan öğrenmeliyiz. Başka yanlışlar yapabiliriz ama Sovyetler'in deneyiminde yanlışlığı sergilenen şeyleri bir daha yinelersek, bu affedilemez.

27. Kongre Raporu'nun birçok alanda yanlışları açıkça eleştirmesi, bizim de bunlardan öğrenmemiz için daha iyi bir fırsat yaratıyor.

Kuşkusuz bütün bu söylediklerimiz, doğruluğuna inandığımız noktalarda kendi eleştirilerimizi yapmayacağımız anlamına gelmiyor. Sovyetler'in aptal dostları ne derse desinler, eleştirilerimizi de yapacağız.

Ülkenin toplumsal-ekonomik gelişmesinin hızlandırılması

27. Kongre Raporu'nun Sovyetler Birliği'nin toplumsal-ekonomik gelişmesine ilişkin sorunları ve görevleri ele aldığı bölümünün başlığı şöyle: "Stratejik rota: Ulkenin toplumsal ekonomik gelişmesinin hızlandırılması"

Bu bölüm üç alt bölüme ayrılmış:
A. Toplumsal-ekonomik gelişmenin sonuçları ve onu hızlandırma gereksinimi,
B. Ekonomik siyasetin ana çizgileri,
C. Toplumsal siyasetin ana çizgileri.

Hızlandırma stratejisi

Bu bölüme kısa bir giriş yaparken, Gorbaçof yoldaş, 27. Kongre'nin belki de anahtar kavramı olan "hızlandırma" ile ne demek istediğini açıklıyor:

"Hızlandırma ile ne demek istiyoruz? Birincisi, ekonomik büyümenin hızını arttırmak. Ama hepsi bu değil. Öz olarak bu, büyümede yeni bir nitelik demektir: Bilimsel teknolojik ilerleme temelinde üretimin baştan sona yoğunlaştırılması, ekonominin yapısal olarak yeniden inşası, iş yönetiminde ve emeği örgütleme ve harekete geçirmede etkin biçimler.

"Hızlandırma siyaseti yalnızca ekonomik alandaki değişmelerle kısıtlı değil. Aktif bir toplumsal siyaseti, sosyalist adalet ilkesine tutarlı bir vurguyu hesaba katıyor. Hızlandırma stratejisi toplumsal ilişkilerin iyileştirilmesini, siyasal ve ideolojik kurumların çalışma biçim ve yöntemlerinin yenileştirilmesini, sosyalist demokrasinin derinleştirilmesini, içe dönüklük, duraganlık ve tutuculuğun — toplumsal ilerlemeyi geri çeken herşeyin — kararlı bir biçimde üstesinden gelinmesini öngörüyor.

"Bize başarıyı garantileyecek ana şey, yığınların canlı yaratıcılığı, sosyalist sistemin muazzam potansiyelini ve avantajlarını en iyi kullanmaktır.

"Kısacası yoldaşlar, ülkenin toplumsal ekonomik gelişmesini hızlandırmak tüm sorunların anahtarıdır: Acil ve uzun erimli, ekonomik ve toplumsal, siyasal ve ideolojik, iç ve dış tüm sorunlarımız. Sovyet toplumu için yeni bir niteliksel durum ancak bu yoldan elde edilebilir ve edilmelidir." (*27. Kongre Raporu*, s.26-27)

Öncelikle belirtelim ki bilimsel teknolojik ilerlemeye ilişkin olarak "hızlandırma" fikri yeni değildir. 24.(1971), 25.(1976) ve 26.(1981) Kongre raporlarında da vardı ve önem veriliyordu.

Bu kavram, SBKP'nin, Sovyetler Birliği bilimsel teknolojik devrimde Batının gerisinde kalmıştır diye düşünmesiyle ve artan endişesiyle doğrudan bağlıdır. Yani, üretim güçlerinin gelişmesinde geride kalındığı düşünülüyor.

Hızlandırma stratejisi, en başta, bilimsel teknolojik devrimin getirdiği sorunları gidermek ve koyduğu görevleri yerine getirmek için düşünülmüştür. Raporun ilk bölümünden, daha önce verdiğimiz

bir alıntıyı yinelersek, bunu daha iyi görebiliriz:

"Modern bilim ve teknolojiyi halkın hizmetine koymak için sosyalizm, ihtiyacı olan herşeye sahiptir. Ama bilimsel-teknolojik devrimin sosyalist toplum için hiç sorun yaratmadığını düşünmek yanlış olurdu. Deneyim gösteriyor ki onun ilerlemesi, toplumsal ilişkilerin iyileşmesini, zihniyette bir değişikliği, yeni bir psikolojinin biçimlendirilmesini ve dinamizmi bir hayat biçimi ve kuralı olarak kabullenmeyi içeriyor. O, egemen olan yönetim biçimlerinin sürekli bir yeniden değerlendirilmesini ve hizaya sokulmasını ısrarla gerektiriyor. Başka bir deyişle, bilimsel-teknolojik devrim yalnızca ufuklar açmıyor, aynı zamanda ülkelerin iç hayatının ve uluslararası ilişkilerin bütün örgütlenmesinden daha yüksek istemlerde bulunuyor." (*agy*, s.11)

Hızlandırma fikri, üretimin *yoğunlaştırılması* fikriyle de yakından bağlıdır. Üretimin yoğunlaştırılması yoluyla büyüme, *yaygın* bir temelde gelişme yoluyla büyümenin tersidir. Yaygınlaşma yoluyla büyüme, üretime ek emek ve maddi kaynaklar (toprak, hammadde, makina, fabrika) çekerek olur. Üretimi yoğunlaştırarak büyümenin ana ögesi ise emek verimliliğini yükseltmek ve maddi kaynak kullanımında ekonomi yapmaktır.

Bunun, Sovyetler'in önümüzdeki dönem toplumsal ekonomik gelişmesi için ne anlama geldiği, SSCB Bakanlar Konseyi Başkanı Nikolay Rizkof yoldaşın 27. Kongre'ye raporunda açıklanmış:

"Ekonomimiz, öyle bir düzeye geldi ki, eskiden olduğu gibi kaynakların düzenli büyümesi yoluyla değil, üretimin çok yönlü yoğunlaştırılması, her alanda yoğunlaştırılması yoluyla hızla gelişebilir. Yalnızca emek verimliliğini arttırmak değil, aynı zamanda üretim birimi başına kullanılan maddi girdileri azaltmak planlanıyor. ... Bunun sonucu olarak Sovyet ekonomisi nitelik olarak yeni bir gelişme yoluna girecek: Üretimin büyümesi, ilk kez, insan kaynağı gereksiniminde bir azalmaya paralel olarak sağlanacak. ...

"(...)

"Ele aldığımız belge, ekonominin maddi kaynak gereksinimine temelden yeni bir yaklaşım içeriyor. Önceki yıllarda bu gereksinim ana olarak üretimi arttırarak karşılanırken, şimdi uzun erimli görev, gereksinim duyulan yakıt, enerji, hammadde, metal ve öteki maddelerde, bu maddelerde ekonomi yaparak, %75-80 büyüme hızı elde etmektir." (Nikolay Rizkov, *SSCB'nin 1986-1990 Arasında ve 2000 Yılına Kadarki Dönemde Ekonomik ve Toplumsal Gelişmesinin Ana Hatları*, Novosti Press, İngilizce basım, Moskova 1986, s.14-15)

Görmüştük ki, 27. Kongre Raporu'nun başlangıcında, Gorbaçof yoldaş, bir süredir "parti ve hükümet organlarının eylem ve girişimleri zamanın ve yaşamın gereksinimlerinin gerisinde kaldı" diye açıkça belirtmişti. "İş yönetme biçim ve yöntemlerinde atalet ve kalıplılık"tan, çalışmada "dinamizmin azalması"ndan, "bürokraside artış"tan, "duraganlık belirtileri"nden söz etmişti. Bu bölümde bunların altında yattığını düşündüğü ana nedenleri açıklıyor:

"Aynı zamanda, 1970'lerde ekonomide zorluklar birikmeye başladı, ekonomik büyümede gözle görülür bir düşme oldu. Sonuç olarak, SBKP programında konulan ekonomik gelişme hedeflerine, hatta 9. ve 10. beş yıllık planlardaki daha düşük hedeflere ulaşılmadı.

"Bu dönem için çizilen toplumsal programı tümüyle uygulamayı da başaramadık. Bilimin ve eğitimin, sağlık korunmasının, kültürün ve günlük hizmetlerin maddi temelindeki geride kalış sürdü.

"Tabii ki bunun böyle olmasında kontrolümüz dışındaki faktörler de etkili oldu. Fakat onlar belirleyici değildi. *Asıl olan şuydu ki, değişen ekonomik durumun siyasal değerlendirmesini zamanında yapmada başarısız olduk, ekonomiyi yoğun gelişme yöntemlerine dönüştürmek ve bilimsel teknolojik ilerlemenin sonuçlarını ulusal ekonomide aktif kullanmak için yakıcı ve acil gereksinimi kavramakta başarısız kaldık.* Bu doğrultuda çok çağrı ve konuşma oldu, ama somut bir adım atılmadı.

"Ekonomi ek işgücünü ve maddi kaynakları üretime çekmeye yönelerek, yaygın temelde gelişmesini atalet içinde sürdürdü. Sonuçta, emek üretkenliğinin gelişme oranı ve diğer bazı verimlilik göstergeleri önemli ölçüde düştü. Bu durumu, yeni projelerle düzeltme çabaları dengeyi etkiledi. Ekonomi, emrindeki muazzam kaynaklara rağmen, bunların kıtlığını çekmeye başladı. Toplumun gereksinimleriyle erişilen üretim düzeyi arasında, efektif talep ile mal arzı arasında bir açıklık belirdi.

"Ve son sıralarda çabalandığı halde, durumu tümüyle düzeltmeyi başaramadık. Çoğu tip endüstriyel ve tarımsal malın üretim miktarı, SBKP'nin 26. Kongresi'nin 11. beş yıllık plan dönemi için koyduğu hedeflerin gerisinde kaldı. Mühendislikte, petrol ve kömür endüstrilerinde, elektrik mühendisliğinde, demir bileşimli metal ve kimya endüstrilerinde ve kapital inşasında ciddi açıklık vardır. Verim için ana göstergelerde ve halkın yaşam standardının iyileştirilmesinde de hedeflere ulaşılmamıştır." (*agy*, s.27-28)

Bütün bunlardan Gorbaçof yoldaş üç ders çıkarıyor.

"*Birincisi*, doğrudan alınan ders olarak tanımlanabilir. Geçmişin sorumlu bir analizi geleceğin yolunu açar, oysa keskin dönemeçlerden kaçınan bir yarım-doğru, gerçekçi bir siyasetin konmasını dizginler ve gelişmemize set çeker. ...

"Öteki ders, pratik eylemlerde amaçlılık ve kararlılık duygusuna ilişkindir. Bizimki gibi böyle koca bir ekonominin yoğun bir gelişmeye çevrilmesi hiç de basit bir iş değildir ve oldukça çaba, zaman ve en yüce sorumluluk duygusu gerektirir. Ama bir kez dönüşümlere başlandı mı kendimizi yarım yamalak önlemlerle kısıtlamamalıyız. Tutarlı ve enerjik davranmalıyız ve en cesur adımları atmakta tereddüt göstermemeliyiz.

"Ve *bir ders daha* — bu asıl ders, diyebilirim. Herhangi bir uygulamanın başarısı, belirleyici ölçüde yığınların ona ne ölçüde aktif ve bilinçli katıldıklarına bağlıdır. Geniş emekçi yığınları seçilen yolun doğru olduğuna ikna etmek, onların *moral* ve maddi olarak ilgisini uyandırmak, kadroların psikolojisini yeniden oluşturmak — büyümemizin hızlanması için can alıcı koşullar bunlardır. Disiplin ve örgütlenme ne kadar daha sıkı olursa, herkesin kendi işine ve sonuçlarına yaklaşımı ne kadar daha sorumlu olursa, ilerleme de o kadar daha hızlı olacaktır.

"*Bugün partinin ve bütün halkın başlıca görevi ekonominin gelişmesindeki olumsuz eğilimleri kararlı bir şekilde geri çevirmek, ona gerekli dinamizmi kazandırmak, yığınların yaratıcılığına ve insiyatifine, gerçekten devrimci değişime açınım vermektir.*" (*agy*, s.28-29)

Genel çerçeve

Strateji, bilimsel-teknolojik ilerleme temelinde ülkenin gelişmesini hızlandırmadır. Amaç, "Sovyet toplumunun yeni bir niteliksel duruma" ulaştırılmasıdır.

Bu stratejiyi daha iyi anlamak için onu oluşturan ögelere de daha yakından bakmak gereklidir. Ancak Gorbaçof yoldaşın, hızlandırma stratejisini uygulamaya yönelik somut önerilerini getirdiği genel çerçeve budur ve buna ilişkin birkaç noktaya değinmek yararlı olacaktır.

1. Toplumsal ekonomik gelişmeyi üretimi yoğunlaştırma temelinde hızlandırma stratejisi yerinde ve gereklidir. Ama herşey onun nasıl (hangi somut biçimlerde) ve ne ölçüde başarıyla uygulanacağına bağlıdır.

2. Gelişmeyi hızlandırma ve yoğunlaştırma amaçlarını SBKP en azından ta 1971'den, 24. Kongre'den beri koymaktadır. Görüldüğü kadarıyla sorun, "bilimsel teknolojik ilerlemenin sonuçlarını ulusal ekonomide aktif kullanmak için acil gereksinimi *kavramakta* başarısız kalmak"tan (abç) çok, gerekli değişmeleri *yapamamaktır*.

3. Öyle anlaşılıyor ki, Gorbaçof yoldaş, bu sorunu, hızlandırma ve yoğunlaştırma stratejisini tüm parti ve hükümet işlerinin göbeğine oturtarak, böylece tüm halkın dikkatini bu göreve toplayarak ve herşeyi bu görevin yerine getirilmesine bağımlı kılarak çözmeyi düşünüyor. Bununla bağlı olarak, "pratik çalışmada bir kararlılık ve amaçlılık duygusu" vaadediyor. "... Bir kez dönüşümlere başlandı mı, kendimizi yarım yamalak önlemlerle kısıtlamamalıyız" diyor. "Tutarlı ve enerjik davranmalıyız ve en cesur adımları atmakta tereddüt göstermemeliyiz" diyor.

4. Bu bizi önemli bir noktaya getiriyor. Yukarıdaki sözleri, hem Gorbaçof yoldaşın özellikle ekonominin yönetimi alanında yaptığı pratik önerilerle, hem de yeni bir bakış gerekir dediği teorik fikir ve kavramlarla birlikte ele aldığımızda şu açığa çıkıyor: Üretimi modernleştirmedeki lagarlığı eleştirmenin yanı sıra, Gorbaçof yoldaş, ilk olarak 1950'lerde ve 1960'larda, özellikle de 1957 ve 1963'de başlatıldığı söylenen dönüşümlerin yarım yamalak uygulanışını da eleştiriyor. Buna ileride değineceğiz.

5. Bu söylediğimizi akılda tutarak, görüyoruz ki hızlandırma stratejesinin iki yönü vardır: Birincisi, üretimin, bilimsel teknolojik yenilik temelinde yoğunlaşması ve modernleşmesidir. İkincisi, 1957'den ve 1963'de öne sürülen ama sonraki 20 yıl içinde yarım yamalak ve tutarsız bir biçimde uygulanan, böyle uygulanması Gorbaçof yoldaşa göre, ekonomik gerileme ve durgunluğun nedenleri arasında bulunan, ekonomiyi yönetme yöntemlerindeki değişikliklerin artık daha hızlı uygulanmasıdır.

6. Ekonomik durgunluk ve gerilemeye ilişkin olarak, Gorbaçof yoldaş, karşılaşılan güçlükleri, yalnızca 9., 10. ve 11. beş yıllık plan hedefleri yerine getirilmediği için sıralamıyor. Aynı zamanda "ekonomik gelişme için SBKP programında konan hedefler"in yerine getirilmemesinden de yakınıyor. Biraz sonra ise Gorbaçof yoldaş, "SBKP'nin üçüncü programı kabul edildiğinden bu yana geçen çeyrek yüzyıl içinde" elde edilen büyük başarılardan söz ediyor.

Bilindiği gibi, 1961'de kabul edilen SBKP programının koyduğu ekonomik hedefler arasında, 1970'e kadar ABD'den daha yüksek üretim düzeyine ve yaşam standardına, 1980'de ise komünizme ulaşmak vardı. (Bakınız: R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, s. 72-73)

Gorbaçof yoldaş, "1970'lerde birikmeye başlayan zorluklar" olmasaydı, programdaki hedefler yerine getirilebilirdi mi demek istiyor? Yani, programda tek ülkede komünizme ilişkin olan teorik görüşleri kabul mu ediyor? Bu soruların yanıtları bulanıktır ama öte yanda, bu bilim dışı hesaplar, programın "yeni basım"ından çıkarılmıştır.

7. Bu bizi bir başka noktaya getiriyor. Gördüğümüz gibi, Gorbaçof yoldaş "doğrunun dersleri"nden söz ediyor ve keskin dönemeçlerden "utangaç bir biçimde kaçınan", "gerçekçi siyasetin belirlenmesini geciktiren" "yarım doğrular" eleştiriyor.

Gorbaçof yoldaşın stratejisi ve önerileri bu çerçevede de değerlendirilmelidir. Kendi raporundaki yarım doğruların sayısı da hiç azımsanacak gibi değildir. Ve kongrede, Gorbaçof yoldaşın önerilerinin açık tartışması pek az yapılmıştır.

Özellikle, SBKP'nin, "değişen ekonomik durumun zamanında bir siyasal değerlendirmesini" yapmadaki başarısızlığının *nedenleri*, ne raporda, ne de kongrede açıkça tartışılmamıştır.

8. Gorbaçof yoldaş, duraklama, kalıplılık, bürokrasi ve Sovyetler Birliği'ne engel olan öteki sorunlara *ekonomik* bir açıklama getirmiştir. Hiçbir yerde, hiçbir *siyasal* açıklama vermemiştir. Raporun bu bölümünün ve getirdiği hızlandırma stratejisinin belki de ana eksiği budur.

Sorunların siyasal nedenlerinin analizi, dolayısıyla ekonomik gelişmedeki hızlanmayı desteklemek ve yürütmek için gerekli siyasal değişmelerin düzgün bir tartışması yoktur.

Bu bölümde keskin siyasal köşelerden her düzeyde kaçınılmaktadır:

— Genel düzeyde, kapitalizmden komünizme dönüşüm döneminin siyasal niteliği ve sorunlarından kaçınılmış.

— Sovyet toplumundaki toplumsal-sınıfsal ilişkiler düzeyinde, özellikle bürokrasi, demokrasi ve kollektif çiftlikler konularında kaçınılmış.

— Partinin öncülüğü düzeyinde, partinin toplumsal ekonomik gelişmeyi hangi yoldan yönlendireceği, özellikle merkeziyetçiliğin boyutları ve uygulanması gibi konulardan kaçınılmış.

Bütün bunlar, hızlandırma stratejisinin başarısını sorguya çeken ciddi eksiklerdir. Can alıcı siyasal konulardan kaçınmak, dolayısıyla bazı sorunları açığa çıkarıp çözememek, öyle görünüyor ki bu stratejinin yumuşak karnıdır.

Ekonomik siyasetin ana hatları

Bu bölüme kısa bir giriş yaparken Gorbaçof yoldaş, bu yüzyılın sonunda varılacak somut ekonomik hedeflere ve SBKP'nin ekonomik gelişmeye ilişkin stratejik çizgisinin ana etkenlerine değiniyor:

"... Bu çizginin ardındaki ana etkenler bilimsel teknolojik ilerleme ve toplumun üretici güçlerinin temelli bir dönüşümüdür. Köklü değişiklikleri önceki maddi ve teknik temeller üzerinde yapmak olanaksızdır. Gördüğümüz kadarıyla, çıkış yolu, ulusal ekonominin en son bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, bilimin ve teknolojik ilerlemenin öncü kollarındaki atılımlar, ekonomik mekanizmanın ve yönetim sisteminin yeniden yapılanması temelinde modernizasyonundan geçiyor." (*agy*, s.30)

Bu stratejinin ayrı ayrı yönleri, dört ayrı bölümde ele alınmış:

1. Bilimsel teknolojik ilerleme temelinde ulusal ekonominin modernizasyonu.

2. Yiyecek sorununu çözmek: En öncelikli bir görev.

3. Ekonomik yönetim yeni istemlere uygun olmalıdır.

4. Ekonomik büyüme için yedekleri harekete geçirmek.

Bu bölümlerin her birine kısaca bakacağız. Bu arada, Gorbaçof yoldaşın, "bazı teorik fikir ve kavramlara yeni bir bakış" çağrısına da bakacağız.

1. Ulusal ekonominin modernizasyonu

Bilimsel ve teknolojik ilerleme temelinde ulusal ekonomiyi modernleştirmeye ilişkin olarak Gorbaçof yoldaşın sıraladığı görevleri dört gurupta toplayabiliriz.

Birinci gurup *yapısal sorunlara ve yatırıma izlenen siyasettir.* Bu, makinaların vb. yenilenmesini, yakıt ve hammaddenin daha iyi kullanılmasını ve üretimi teknik olarak yeniden donatabilmek için yapılacak yatırımları içeriyor.

Yatırımda öncelik, stratejik alanlara verilecekmiş:

"Bilimsel ve teknolojik ilerlemede anahtar rolü oynayan, çabuk ekonomik sonuç vermeyi ve acil toplumsal sorunların çözümünü garantileyen endüstriler daha dinamik olarak yol alacaklardır. Önemli fonlar ve maddi, bilimsel ve insangücü kaynakları, onların gelişmesini hızlandırmak için biriktiriliyor." (*agy*, s.31)

Makina yapımına özel önem verilecekmiş:

"... Temel bilimsel ve teknolojik fikirlerin maddeleştiği, ulusal ekonominin başka dallarındaki ilerlemeyi belirleyecek emek araçlarının ve makina sistemlerinin geliştirildiği yer burasıdır. Burada, kökten yeni, kaynak tasarruf edici teknolojilere, daha yüksek emek verimliliğine ve daha iyi kalite ürüne toplu ilerlemenin temelleri atılır.

"(...)

"... Yeni nesil makinaların artan ölçüde akması, ulusal ekonominin temelden bir yeniden araçlandırılmasının ve etkinliğinin büyümesinin yolunu döşeyecektir." (*agy*, s.31-32)

Bunlarla bağlı olarak, yatırımlar, bılgisayar ve bilgisayar-programlarının büyük ölçekli üretime ve kullanıma sokulması ve Enerji Programı'nın uygulanması alanlarında odaklaştırılacakmış. Enerji Programı, enerji tasarrufu sağlayan teknolojilerin, madencilikte ileri teknolojilerin geliştirilmesini ve nükleer enerji kapasitesinin 2,5 kat arttırılmasını öngörüyor.

Gorbaçof yoldaş, metal yapımı ve kimya endüstrilerinde daha verimli makinalar kullanma, ulaşımın ve haberleşmenin teknik düzeyinin yükseltilmesi ve inşaat endüstrisinin iyileştirilmesi gereksinimlerinden kısaca söz ediyor.

Bu bölümde, bütün bu gibi önlemler arasında iki cümle ile de tüketim malı üreten endüstrilere değiniyor:

"En birincil öncelik, hafif endüstrinin ve tüketicinin talebini doğrudan karşılayan öteki endüstrilerin geliştirilmesine verilecektir. Bunlar için ileri araçlar yalnızca bu işle uğraşan değil, başka endüstriler tarafından da üretilecektir." (*agy*, s.33)

Burada, ağır endüstri (Gurup A) ile hafif endüstri (Gurup B) ve tüketici talebini doğrudan karşılayan öteki endüstriler arasındaki ilişki konusunda en azından bir belirsizlik var. Bu konu hem özellikle Sovyetler Birliği'nde ciddi bir sorun oluşturduğu, hem de genelde sosyalizmin temel sorunlarından biri olduğu için, buna değineceğiz.

Bilindiği gibi, üretim aracı üreten endüstrilere gurup A ya da Bölüm I, tüketim malı, geçim aracı üreten endüstrilere ise gurup B ya da Bölüm II denmektedir.

A gurubu - B gurubu ilişkisi

Dedik ki A ve B gurubunda olan endüstrilerin ilişkisi konusunda bir belirsizlik var. Gorbaçof yoldaş bir yandan hafif endüstrinin geliştirilmesine birincil öncelik verileceğini söylüyor. Ama aynı zamanda bu öncelik, ulusal ekonominin modernleştirilmesine ayrılmış 6,5 sayfada yalnızca iki cümleyle yer alıyor.

Gorbaçof yoldaş, "halkın yaşam standardını düzenli ve tutarlı iyileştirmek" konusuna eğilen bir başka bölümde, tüketim malları üretimi sorununa yine dönüyor. Ama belirsizlik orada söyledikleriyle de ortadan kalkmıyor. Orada Gorbaçof yoldaş şöyle diyor:

"... Eğer biz pazarı çeşitli mal ve hizmetlerle dolduramazsak, halkın refahını yükseltme hedefine ulaşılamaz. Gerçekten de, tüketim malları ve hizmet üretimini geliştirmeye yönelik çok yönlü programın amacı budur." (*agy*, s.57)

"İçinde bulunduğumuz beş yılda, tüketim malları üretimi ve perakende ticaret için daha yüksek büyüme oranları garantilemek ve ticaretin ve lokantacılığın örgütlenmesini büyük ölçüde iyileştirmek planlanıyor. Ağır endüstriye, tüm işletmeleri mamul madde üretimine çekme, hafif endüstri ve gıda endüstrisi için kalitesi yüksek materyal ve gereç üretimini garantileme direktifi verilmiştir." (*agy*, s.58)

Gorbaçof yoldaş, tüketim malları üretiminin büyüme hızı ne kadar artacak, bunu belirlemiyor. Ayrıca, bu büyümeyi ve "pazarı çeşitli mal ve hizmetlerle doldurma"yı gerçekleştirmek için alınacak somut önlemlerden hiç söz etmiyor. Oysa, ağır endüstri alanındaki büyüme ve gelişme planları için ayrıntılı açıklamalar veriyor. (Örneğin, makina yapımına yapılacak yatırımların gelecek beş yılda %80 artacağını, makina ve gereç üretiminin ise %40 artacağını belirtiyor.) Bu bir tutarsızlıktır.

Önceki kongre raporları, önceliğin gurup A'ya mı, B'ye mi verileceğini açıkça belirtirken, bu kongre raporunda böyle bir açıklık yoktur. (1976'daki 25. Kongre gurup A'ya, 1981'deki 26. Kongre ise gurup B'ye öncelik vermişti.) Nikolay Rizkof'un 27. Kongre'ye okuduğu ekonomik raporda söylenenler, A ve B konusundaki bulanıklığı hafifletmiyor, daha da arttırıyor. Bu raporda Rizkof yoldaş yeni beş yıllık planın önemli bir özelliğini anlatırken şöyle diyor:

"... Eksiksiz tüm endüstriler, tüketim malları üretimine ve hizmet alanını geliştirmeye eskisinden daha fazla yönlendirilmişlerdir. B gurubu endüstrinin büyümesine A gurubundan daha çok öncelik verilmesi planlandı." (Nikolay Rizkof, *agy*, s.37)

Ulusal ekonomin modernleştirilmesi planı Gorbaçof yoldaşın raporunda ele alınıyor. Rizkof yoldaşın raporu da bunu destekliyor. Her ikisinde de maddi teknik temelin yenileştirilmesine, makina yapım endüstrisini geliştirmeye, bilgisayar kullanımına yapılan vurgu, fiilen, üretim aracı üreten endüstrilere, yani gurup A'ya yüksek düzeyde yatırım ve öncelik anlamı taşıyor.

Bu konuda Gorbaçof yoldaşın raporundaki belirsizlik, sanırız, partide ve hükümette ciddi bir fikir ayrılığının hâlâ sürmekte olduğunu yansıtıyor. Herhalde, Sovyet sosyalist gelişmesinin bu aşamasında öncelik gurup A'ya mı, B'ye mi verilmeli sorusu ciddi tartışmalara konu oluyor.

Gerçekte bu tartışma Sovyetler'de 1950'lerden beri süregelmiştir. O zamanlar bazı Sovyet ekonomistleri, ağır endüstride kazanılan başarıların, artık önceliği A'dan B'ye kaydırmaya ve iki ana gurubun büyüme hızını birbirine yaklaştırmaya olanak tanıdığını öne sürmüşlerdi. Hatta 1952'deki 19. Kongre de bu yönde karar almıştı.

Bu uzun tartışmanın kendisi, Sovyet yaşamında önemli bir sorunun varlığını ısrarla sürdürdüğünü yansıtıyor. Gorbaçof yoldaşın konuyu bulanık bırakması ise, sanırız, son yıllardaki genel ekonomik güçlüklerin ve duraklamanın bu önemli sorunu acilleştirdiğini ve eğer hızlanma stratejisi çok dengeli ve yaratıcı bir biçimde uygulanmazsa, bu sorunun daha da acilleşeceğini gösteriyor.

Bu önemli sorun, Sovyetler'de tüketim malı üretimi ve dağıtımı sorunudur. Sorunun nedenlerine girmeden önce boyutlarına kısaca bir göz atalım.

İlk bakışta, bu, Sovyet halkının çoğunluğunun yaşam standardına ilişkin "basit" bir sorun gibi görünüyor. Bilindiği gibi, Sovyetler'de birçok temel günlük gereksinim maddesinin ciddi kıtlığı vardır, birçok malı almak için uzun kuyruklar oluşur, kolayca bulunan mallarda ise kalite düşük, çeşit sınırlıdır.

Bu durum bir yandan Sovyet halkının yaşam kalitesini kemirmektedir, öte yandan da parti ve devlet görevlilerine ayrıcalıklar tanınmasını getirerek, onlarla emekçi halk yığınları arasında kötü ilişkilerin oluşmasına neden olmaktadır.

Yüksek düzeyde görevliler için özel mağazalar, hastaneler ve öteki hizmetler içeren geniş ayrıcalıklar vardır. Bunlar bu görevlilerin, halkın karşılaştığı sorunlarla karşılaşmalarını engellemektedir.

27. Kongre öncesinde ve sırasında *Pravda*'da yayınlanan çok sayıda mektupta, bu özel mağaza ve hizmetlerin varlığı, "toplumsal eşitsizlikleri derinleştiriyor", parti ve hükümet katlarında rüşvet ve yolsuzluğu körüklüyor diye şiddetli eleştiriye uğradı. Moskova parti

örgütünün yeni lideri Yeltsin yoldaş, kongre konuşmasında, bu gibi ayrıcalıkların haklı ve gerekli olmayanlarının kaldırılması gerektiğini söyledi. Kongre sırasında yapılan bir basın konferansında Politbüro üyesi olan Aliyef yoldaş, özel mağazalar ve öteki ayrıcalıklar konusunun "tartışılmakta olduğunu" açıkladı.

Özel mağazalar ve ayrıcalıklar sorunu, tüketim malları üretimi ve dağıtımındaki ciddi aksaklıkların yarattığı sorunların yalnızca biri, bir parçasıdır. Gereksinim, ya da istek duyulan tüketim mallarının ve hizmetlerin kıtlığı, karaborsa, rüşvet ve yolsuzluğun, bunlarla bağlı birçok olumsuz tutum ve davranışın yeşerdiği bir atmosfer yaratmaktadır.

Tüm bunlar, Sovyetler'de bir başka sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Resmen kabul edilen ama sosyalizmin gelişebilmesi açısından yarattığı ciddi sonuçlar herhalde yeterince kavranmayan bir sorun şudur: Gelir ile tüketimin birbirinden kopması.

Yıllarca Sovyetler'de bu sorun, tüketim malları üretiminin ücretlerdeki ve öteki gelirlerdeki hızlı büyümeyi yakalayamaması olarak açıklandı. Oysa, parasal gelirlerde artış, ancak bu parayla daha çok tüketim malı ve hizmet satın alınabilirse, yaşam standardında yükselme getirebilir. Eski açıklamaların bu gerçeği görmezlikten geldiği daha sonra anlaşıldı.

Öte yandan, gelir, yapılan işe göre ödemedir ve bu ödeme ancak tüketim malları alıp kullanarak gerçekleşmiş olur. Bu nedenle, gelirle tüketim arasındaki kopukluk, sosyalizmin "herkese yaptığı işe göre" yasasının çiğnenmesini getirmektir.

Bunu daha iyi anlayabilmek için *Siyasal Ekonomi: Sosyalizm* başlıklı Sovyet ders kitabından birkaç sayfa okuyalım. (Kitap, G.A. Kozlov'un genel editörlüğü altında hazırlanmış ve İngilizcesi Progress Yayınları'nca 1977'de Moskova'da basılmıştır.)

Siyasal Ekonomi: Sosyalizm'den

"*İşe göre dağıtım sosyalist toplumda bir ekonomik yasadır.* İşe göre dağıtımın varlığının başlıca nedeni, üretimin, üretim araçlarının sosyalist mülkiyetinin bölünmez egemenliği altında yapılması ve dolayısıyla hiç kimsenin başkasının işinin sonuçlarına el koyma hakkı olmamasıdır.

"İşe göre dağıtım sosyalizm aşamasında gereklidir çünkü sosyalist üretimin gelişme düzeyi öyledir ki tüketim malları bolluğu yoktur ve insanların istekleri tam ve bütün yönleriyle karşılanmaz. Böyle koşullarda toplum, elde olan tüketim malı kaynaklarını çalışan halka, onların toplumsal üretime katkılarına göre dağıtmak zorundadır. Dolayısıyla her emekçi insanın eline geçen maddi pay, toplumun yararı için gördüğü işin nitelik ve niceliğine göre değişir.

"Ayrıca, sosyalizmde emek henüz tam çalışan halk için vazgeçilmez bir yaşamsal gereksinim durumuna gelmemiştir.

"İşe göre dağıtım yasasının gereklerini tutarlı bir biçimde gözetmek, herkesin yeteneğine göre çalışmasını ve bizzat bu çalışma yeteneğinin gelişmesini kamçılar. Daha çok kazanmaya çalışırken, çalışan erkek ya da kadın kendi hünerini geliştirir ve üretimde öncü işçilerin deneyimini özümser. 'Herkesten yeteneğine, herkese işine göre' ilkesinin uygulanması, emek verimliliğini arttırmada güçlü bir esinlendiricidir ve bireysel çıkarla kamu çıkarının en iyi birleştirilmesini sağlar. Bu aynı zamanda en büyük moral önemi taşır, zira işçiler, sömürücüler için değil kendileri için çalıştıklarının ve kendi kişisel çıkarlarının ortak çıkarlarla tümden bağlı olduğunun bilincindedirler.

"Dolayısıyla, *işe göre dağıtım yasası* tüketim malları stoklarının kullanımını öyle belirler ki, bu mallar, ***her çalışan insana toplumsal üretime yaptığı emek katkısına göre verilir.*** Sosyalist topluma ilişkin olarak Karl Marks şöyle yazıyor: 'Tekil üretici, topluma ne vermişse — bazı şeyler düşüldükten sonra — aynısını toplumdan geri alır. Topluma verdiği ise kendi tekil emek miktarıdır.'

"İşe göre dağıtım yasasının işleyişi *işten kişisel maddi çıkar* ve o temelde tüm çalışabilir insanların işe katılımını garantiler.

"İşe göre dağıtım sosyalizmin kapitalizme büyük üstünlüklerinden biridir. Kapitalizmde geniş maddi kaynakları ve insangücünü üretimden uzaklaştıran kazanılmamış geliri ve parazit tüketimi silip atar. Aynı zamanda, 'eşit işe eşit ücret' ilkesinin uygulanmasını, insanların cinsiyet, yaş ve milliyet açısından eşitliğini garantiler. Son olarak, işe göre dağıtım işçinin yeteneklerinin gelişmesini teşvik ederek üretimin de gelişmesini kamçılar. ...

"(...)

"Sosyalist endüstrideki işçiler, kendilerince yaratılmış toplumsal üründen kendi paylarını ... *kişisel gelir* biçiminde alırlar...

"Sosyalizmde işçilerin gelirleri işgücünün fiyatı değildir zira işgücü artık bir meta değildir. ***İşe göre ödeme, üretim araçlarının ortak sahibi olan ve kendileri için çalışan işçiler arasında yoldaşça işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilişkilerini dile getirir.*** " (*agy*, s.185-188)

"Çalışan halkın kazandığı *ücretler, işe göre dağıtım sürecinde ilk adımdır.* Ücretlerin toplamı, çalışan halkın emeğinin niteliğine ve niceliğine göre kullanabileceği, tüketim malları ve hizmetleri içeren toplumsal fonun hacmini gösterir.

"Ama onların ücret biçiminde aldıkları para, kendi başına, toplumsal ürünün parçası değildir. Bunu sağlamak için, *dağıtım sürecinin ikinci adımını* atmak — *parayı metalarla,* somut tüketim mallarıyla *değişmek* — gereklidir.

"(...)

"Ticaretin dağıtım sürecindeki yeri onun görevlerini belirler. *Sosyalist toplumda ticaret, işe göre ödeme ilkesinin en tam gerçekleşmesini garantilemek içindir.*

"Her işçinin gereksinimi olan tüketim mallarını satın alabilmesi, yani, toplumsal üründen kendi payını alabilmesi için, metaların üretimiyle nüfusun parasal gelirleri arasında, pazarlanabilir meta stoklarıyla efektif talep arasında belli bir orantıyı sağlamak önemlidir.

"Bu orantı bozulursa, çalışan halk kendi parasal gelirlerini harcayamayacak ya da tam tersine, işlev görmemiş mal stokları belirecektir. Her iki durumda da, ekonomi ve çalışan halkın refahı zarar görecektir. SBKP'nin 25. Kongresi, tüketim mallarının üretimini arttırarak, kalitesini yükselterek ve çeşidini genişleterek ve aynı zamanda hizmetleri geliştirerek, SSCB'de büyüyen tüketici talebini daha tam karşılama gereksinimini özel olarak vurguladı. SBKP Merkez Komitesi'nin 25. Parti Kongresi'ne raporu, çalışan halkın yaşam standardının yükselmesiyle, onların en çeşitli mal ve hizmetlere olan talebinin giderek artan ölçüde daha tam giderilmesinin birbirinden ayrılamayacağını belirtti. Nakit gelirlerin artması, kendi başına, yaşam standardında henüz gerçek bir artış anlamına gelmez. Ayrıca, bazı malların kıtlığı ve hizmetlerin kısıtlılığı, emek için maddi iticiler sağlama olanaklarını azaltıyor ve dolayısıyla tüketim malları üretimi, nüfusun nakit gelirlerinden daha yüksek bir hızda artmalıdır." (*agy*, s.317-318)

Bu okuduklarımız, sosyalizmde "herkese işine göre" yasasına sıkı sıkıya uymanın can alıcı önemini anlatmaya yetiyor. Aynı zamanda, bu yasanın çiğnenmesinin toplumsal etkilerinin ne kadar yıkıcı olacağını da gösteriyor.

Kitaba göre, bu yasanın uygulanmasının bazı olumlu toplumsal sonuçları şunlardır:

* Herkesin kendi yeteneğine göre çalışmasını kamçılar ve bu yeteneğin kendisinin de gelişmesini getirir.
* Emek verimliliğini arttırmada önemli bir maniveladır.
* Kişisel ve toplumsal çıkarın en iyi birleşimini sağlar.
* İşçilerin, sömürücüler için değil kendileri için çalıştıklarının bilincine varmalarının temellerinden biridir.
* İşten kişisel maddi çıkar kazanılmasını garantiler.
* Kazanılmamış geliri ve parazit tüketimi silip atar.
* İnsanların cinsiyet, yaş ve milliyet açısından (formel) eşitliğini getirir.
* İşçiler arasında yoldaşça işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilişkilerini dile getirir.

Bunlar yasanın uygulanmasının olumlu toplumsal sonuçlarıdır. Düşünün ki, böyle temel bir yasa, uzunca bir süre çiğnenirse ne olur! Bütün bu sayılanların tersi olur! Yukarıdaki listede yazılanları olumsuzundan sıralayabiliriz.

"Yeni sosyalist insan"ın kişiliği, emek verimliliğinin gelişmesi, bireysel çıkarla toplumsal çıkarın kaynaşması, insanların işe yönelik kişisel maddi çıkar duygusu, insanların formel (gerçek değil — bakınız, R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, s.79-82) eşitliği, yoldaşça işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilişkileri hep tehlikededir!

SBKP, ekonominin her alanında emek verimliliğini arttırmayı önüne görev olarak koymuştur. Daha ilerideki bir bölümde Gorbaçof yoldaş şöyle diyor:

"Ulusal gelirde bu yılki büyümenin hemen hepsi emek verimliliğini arttırmaktan ve malzeme ve enerji tüketimini azaltmaktan gelecektir." (*agy*, s.52)

Sonra Gorbaçof yoldaş, müsrifliği ve düşük kaliteli üretimi şiddetle eleştiriyor ve bunların yok edilmesi çağrısı yapıyor. Hatta bu amaçla yeni bir yasanın çıkarılmasını öneriyor.

Eğer bu sorunların temelindeki daha köklü sorun çözülmezse (ve bu köklü sorun çözülene kadar) bunlar da çözülemez ve emek verimliliğinde artış sağlanamaz. "Herkese işine göre" yasasının, kağıt üzerinde değil, yalnızca parasal ücretler düzeyinde değil, aynı zamanda tüketim alanında bu ücretlerin gerçekleşmesini sağlayarak, tam ve doğru dürüst işlemesi garantilenmelidir. Bununla bütün sorunlar çözülecek değildir ama en temel, önemli sorunlar çözüm yoluna girmiş ve Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin gelişmesini baltalayan en ciddi etkenler ortadan kaldırılmış olacaktır.

A gurubundaki üretimle B gurubundaki üretimin ilişkisi sorunu

Açıktır ki, tüketim mallarının üretimi ve dağıtımı egemen toplumsal, ekonomik ve siyasal koşulların çerçevesi ve sınırları içinde gerçekleşir. Bunun gibi, "herkese işine göre" yasasının işleyişi de sosyalizmin öteki yasalarının çerçevesi ve sınırları içinde gerçekleşir. Dolayısıyla, bu koşullara ve öteki yasalara değinmeden söz konusu sorun tartışılamaz.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Sovyetler Birliği'nde, öncelik A'ya mı B'ye mi verilmeli diye uzun yıllar tartışıldı. Resmi ve genel Sovyet görüşü, "üretim araçları üretiminin büyümesine öncelik" biçiminde dile getirilmektedir. Önceki bölümde okuduğumuz ders kitabından yine okuyalım.

Birinci olarak, yasanın genel formülasyonuna bakalım:

"Sovyetler Birliği'nin ekonomik gelişmesinin her aşamasında SBKP, tutarlı bir biçimde, ağır endüstrinin, yani üretim araçları üretiminin gelişmesine öncelik veren bir çizgi izlemiştir. Sosyalizmde, *üretim araçları üretiminin tüketim nesneleri üretimine göre öncelikli büyümesi nesnel bir ekonomik yasadır.*" (*agy*, s.365)

İkincisi, iki gurup arasındaki (aşağıda geçen Bölüm I, A gurubu, Bölüm II, B gurubudur) açıklığın kapanmasına ilişkin şu görüştür:

"... Kapitalist koşullarda olduğunun tersine, sosyalizmde üretim hem Bölüm I'de, hem Bölüm II'de daha hızlı büyür. Toplumsal üretimin hem teknik, hem değer yapısı yükselir. Bu Bölüm I'in büyümesinin önceliğini belirler, ama iki bölümün büyüme hızları arasındaki açıklığın azalması kaydıyla." (*agy*, s.368)

"Olgun sosyalizm aşamasında, (yasanın — *İ.S.*) işleyişinde yeni ögeler gelişir: Bilimsel ve teknolojik ilerleme, hem yaşayan, hem maddeleşmiş emekten daha çok ekonomi yapmanın koşullarını yaratmıştır. Bu tüketici için üretimin büyümesini hızlandırmayı ve Bölüm I ile Bölüm II'nin büyüme hızlarını birbirine yaklaştırmayı olanaklı kılar." (*agy*, s.368)

Üçüncü fikir, Bölüm II'nin (Gurup B'nin) büyüme hızı belli bir süre Bölüm I'inkine yaklaşsa ya da onu geçse de, Bölüm I'in öncelikli büyümesi yasası yine işlerliktedir.

"... Belirli dönemlerde, genişletilmiş yeniden üretim iki bölümde eşit büyüme hızlarıyla, hatta Bölüm II'de üretimin daha hızlı artması koşullarında yürütülebilir. Ama böyle bir ilişki kalıcı bir karakter kazanırsa, Bölüm I'in, hem değer, hem teknik verimlilik açısından iki bölümde gereksinim duyulan toplam üretim araçlarına göre ürün fazlasının azalmasına yol açacaktır. Bunun sonucunda, genişletilmiş yeniden üretim potansiyeli tüketilebilir ve o zaman, üretimin boyutlarını büyütebilmek, Bölüm I'in ürününün daha hızlı büyümesi gerektirir.

"Dolayısıyla, iki bölümün büyümeleri arasında belli bir andaki karşılıklı ilişki ne olursa olsun, üretim araçları üretiminin öncelikli büyüme yasası gücünü korur." (*agy*, s.367)

Dördüncüsü, bugünkü koşullarda, özellikle bilimsel teknolojik devrimin etkisi sonucu, Sovyet halkını bekleyen görevin, Bölüm I'in daha hızlı büyümesi olduğu fikridir:

"Üretim araçları, yani, giderek daha karmaşık makina, araç ve gereçler üretiminin, bu yasanın işleyişinde özel bir yeri vardır... Tüketim malları üretmek için gerekli makina ve malzeme de Bölüm I'de üretilir. Başka üretim araçları üretmek için üretim araçları üretiminin daha hızlı büyümesi, son çözümlemede, tüm ekonomideki emeğin kullanımında olan sabit üretim malları endeksinin büyümesinin temelidir.

"Şimdi Sovyet ekonomisini bekleyen görev, verimlilikte, bugün ülkede ve ülke dışında kullanılan en iyi emek araçları, malzemeler ve işlemlerden geniş ölçüde üstün olan, temelden yenilerini geliştirmektir. Bu ilkenin uygulanması, komünizmin maddi ve teknik temellerini inşa etmenin gerekliliklerine yanıt veriyor. Birinci dereceden önemli bir başka sorun da geneliyle, modası geçmiş makinaları yenilemek, endüstri, tarım, ulaşım ve haberleşmede ana halka olan işlemlerin tümden mekanizasyonu ve otomasyonudur." (*agy*, s.366-367)

"...Bölüm I'in daha hızlı gelişmesi, hızla gelişen temel üretim mallarını yenileme, çok yönlü mekanizasyonu tamamlama ve üretim süreçlerinin otomasyonunu yaygınlaştırma gereksinimini gidermeyi olanaklı kılıyor." (*agy*, s.368)

Burada bir noktaya işaret edelim. Bu okuduğumuz kitap yayınlandıktan birkaç yıl sonra, SBKP'nin 1981'deki 26. Kongresi'nde, büyümede Bölüm II'ye (Gurup B'ye) öncelik tanındı ve aynı öncelik, Rizkof yoldaşın 27. Kongre'ye sunduğu ekonomik raporda da vardır.

Beşincisi, bu kitap Bölüm I'e önceliği vurgularken, aynı zamanda tüketim malları miktarında paralel bir büyüme olacağını da belirtiyor:

"...Teknolojik ilerlemeyle, onun (Bölüm I'e büyümede öncelik yasasının — *İ.S.*) işleyişi, tüketici için üretimin hızlanmasının temelini döşer." (*agy*, s.367)

"Üretim araçları üretiminin güçlü bir biçimde büyümesi, tüketim malları üretimindeki yüksek büyüme hızlarını belirler. Üretim araçları üretiminin yıllık belli bir büyüme hızıyla sosyalist endüstrinin verimliliğini yükseltmek, tüketim malları üreten endüstrilerde daha yüksek büyüme hızlarını garantiler..." (*agy*, s.369-370)

Altıncısı, kitap, yukarıda söylenen bazı fikirlerle görünüşte çelişik bir değerlendirme yapıyor:

"... Sosyalizm altında üretim araçları üretimindeki büyüme, tüketim malları üretimini arttırma ve halkın refahını iyileştirme görevine bağımlı kılınır." (*agy*, s.367)

Son olarak, şunu belirtelim ki, bütün bu tartışma, şöyle bir mantık çerçevesinde yürüyor: Üretimi, üretim araçları üretimini arttırarak genişletmek, ancak tüketim malları ve hizmetler pahasına, bunlarda bir azalmayla gerçekleşir.

"... Toplumun gelişmesi, üretimin çapını genişletmekle halkın tüketiminin aralıksız artması arasında en verimli bileşimi sağlama gerekliliği demektir. ...

"Birikimi ve tüketimi en verimli bir biçimde birleştirebilmek çelişkili bir süreçtir çünkü belirli bir anda birinin artması ötekinin azalması anlamına gelir." (*agy*, s.218)

Görüldüğü gibi burada ciddi bir teorik karmaşa vardır. Bunun yıllardır, ısrarla sürmesi, ekonomik planlama ve örgütlemede ciddi eksikliklerle de bağlıdır ama herşeyden önce şununla bağlıdır: Emek verimliliğini, Sovyetler'in sosyalist gelişmesinin bugünkü aşamasında hem olanaklı, hem gerekli olan düzeye yükseltmedeki başarısızlıkla.

Tüketim malları kıtlığını, bunların üretim ve dağıtımındaki öteki sorunları gurup A'da (Bölüm I'de) üretimi arttırmakla gurup B'de (Bölüm II'de) üretimi arttırmak arasındaki "çelişki"yle açıklamak ve haklı göstermek çabası vardır. Sanki tüketim malları alanındaki sıkıntı, gurup A'ya (Bölüm I'e) öncelik vermekten kaynaklandı. Sanki, gurup B'ye (Bölüm II'ye) öncelik verince bütün bu sorunlar çözülecek!

Bize öyle geliyor ki, tüketim malları üretimi ve dağıtımının geri kalışı ve bu alandaki tüm eksiklikler, aksaklıklar, hiç de gurup A ile B arasındaki dengeden kaynaklanmıyor. Tam tersine, sorun, her iki guruptaki sorunlardan, başarısızlıklardan, eksikliklerden kaynaklanıyor ama bunlar kendini en çok gurup A'da açığa vuruyor.

Başka bir deyişle, tüketim alanındaki sorunlar ve eksiklikler, üretim alanındaki, ama en başta da üretim araçları üretimindeki sorunların ve eksikliklerin ürünüdür. Bu durumda gurup A'nın (Bölüm I'in) nesnel bir olgu olan önceliği, kendini tersinden dayatıyor. Tüm eksiklikler, bozukluklar, *öncelikle* bu alandan kaynaklanıyor.

Tüketim malları üretiminin geride kalışını gurup A'nın öncelikli büyüme yasasına bağlamak en başta mantık olarak sakattır.

Eğer, üretimin teknik düzeyini yükseltmek sonsuz bir süreçse ve *eğer* komünizm üretim araçları üretiminin çok yüksek bir gelişme düzeyini gerektirirse, *ama* bu düzeye ancak tüketimin artması pahasına erişilebilirse, o zaman komünizme nasıl varılacak? Zira komünizm aynı zamanda tüketim malları bolluğunu da gerektiriyor. "Herkese işine göre" ilkesi, toplumsal üretim, üyelerinin tüm maddi gereksinimlerini karşılayabilir duruma ulaşmadan, nasıl "herkese gereksinimine göre' ilkesine dönüşecek?

Açıktır ki, tüketim malı üretim ve dağıtımındaki sorunları, gurup A'nın önceliğiyle açıklayan mantık çıkmazdır. Üstelik komünizme geçişe de çıkmaza sokuyor. Çünkü sosyalizmin bir başka yasasını, "toplumsal emeğin verimliliğinde kesintisiz artış yasasını" dikkate almıyor. Bu teorik yanlışın kaynağı, emek verimliliğine ilişkin pratik eksikliklerdir. Bunlara gelecek sayımızda daha geniş değineceğiz.

(Devam edecek)

Halkın ezici çoğunluğunun kalbini kazanmış bir devrimi yenmek kolay değildir

NİKARAGUA DEVRİMİ 7 YAŞINDA

19 Temmuz 1986, Nikaragua devriminin 7. yıldönümüdür. Nikaragua halkı, devrimin 7. yıldönümünü Nikaragua çapında düzenlenen çeşitli törenlerle kutladı. Devrimin 7. yılını kutlama törenleri de gösterdi ki, Nikaragua'da devrim halkın çok büyük bir çoğunluğunun kalbini kazanmış durumdadır.

Devrimin 7. yıldönümünü kutlama törenlerinin en önemli parçasını, Honduras sınırı yakınlarındaki Esteli kasabasında düzenlenen merkezi tören oluşturdu. Bu törene Nikaragua nüfusunun beşte birinden fazla insan katıldı. Törende 40'dan fazla ülkenin gönderdiği temsilciler de yer aldı.

Merkezi törenin başkent yerine Honduras yakınlarındaki savaş bölgesinin kalbinde yer alan Esteli kasabasında yapılması, ABD'nin son zamanlarda yeni bir hız verdiği saldırgan siyasetine meydan okuma anlamı taşıyordu.

Ortega törende yaptığı konuşmada, ABD'nin son eylemlerinin yalnızca Nikaragua'yı değil, tüm Orta Amerika'yı toplu bir savaş riski içine attığını söyledi. ABD yönetimine Dünya Mahkemesi'nin aldığı kararı hatırlattı ve ABD'nin Kontralara yardım kararını 27 Temmuz'a kadar geri almasını istedi.

Ortega ayrıca, Nikaragua'ya karşı ABD'yle işbirliği yapan Orta Amerika devletlerini kendi halklarına baskı uygulamak ve bölgede ABD'nin saldırı siyasetinin maşalığını yapmakla suçladı.

Öte yandan Kongre'den Kontralara yardım kararını geçiren ABD yönetiminin Honduras'ın Nikaragua sınırında yürüttüğü karşı-devrimci çalışmaları yoğunlaştırdığı bildiriliyor. Bölgede yeni havaalanları, yollar, Kontralar için barınaklar vb. yapılıyor, Kontraların eğitimine hız veriliyor.

Kuşkusuz Nikaragua'da karşı-devrim ABD ve Kontralardan ibaret bir dış güç değildir. Nitekim son zamanlarda ülke içinde de karşı-devrimci çabalar yoğunlaşmaya başladı. Nikaragua hükümetinin ABD'yle işbirliği yapmakla suçladığı *La Prensa* gazetesini kapatması, iki kilise liderini de sınırdışı etmesi, dünya gericiliğinin "Nikaragua'da insan hakları çiğneniyor" yaygaralarını yükseltmesine yol açtı.

Bu yaygaraları Nikaragua yetkililerinden Nelba Blandan şöyle yanıtladı: "Bunlar Reagan'ın çocuklarıdır, biz ise savaşın içindeyiz." (*Newsweek*, 28 Temmuz 1986) Daniel Ortega da *La Prensa*'nın "savaş bitinceye kadar kapalı kalacağını" açıkladı. (*Time*, 21 Temmuz 1986)

Öyle görülüyor ki Nikaragua devrimi hem iç hem dış tehlikelerle karşı karşıyadır. Ama Nikaragua halkının ezici çoğunluğunun, dünya ve Latin Amerika halklarının kalbini kazanmış bir devrimi yenmek kolay değildir.

ŞİLİ'DE SINIF SAVAŞI KIZIŞMAYA BAŞLADI

Şili'de bir süredir yeniden kıpırdanmaya başlayan yığın hareketliliği, Temmuz başında yapılan iki günlük genel grev ve ardından gelişen olaylarla yeni bir ivme kazandı.

Sivil Toplum Ulusal Birliği'nin 17 kişilik yönetim kurulu tarafından çağrılan genel grev tüm Şili'de yankılar uyandırdı. Genel grev en çok büyük şehirlerde özellikle başkent Santiago'da etkili oldu. Şehir büyük gösterilerle çalkalandı. Güvenlik kuvvetlerinin göstericilere saldırması üzerine çıkan çatışmalarda altı kişi öldü, yüzlerce kişi yaralandı. Bunlar arasında 50'yi aşkın kişinin kurşun yarası taşıdığı belirtiliyor. Ayrıca genel grev çağrısı yapan 17 yönetici gözaltına alındı, genel grevi destekleyen dört radyo istasyonu ve iki magazin kapatıldı.

Ancak genel grevin sona ermesinden sonra da olaylar durmadı. 4 Temmuz akşamı bir polis istasyonu kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından tahrip edildi.

Öte yandan, genel grev sırasında öldürülen kişilerin cenazeleri de iktidar aleyhine gösterilere dönüşmeye başladı. Örneğin 24 yaşındaki Boris Vera'nın cenazesi sırasında polis arabaları taşlandı, iktidar aleyhinde belgiler söylendi. Genel grevin ilk günü, ekmek almaya giderken öldürülen 13 yaşındaki Nadia Fuentes'in cenazesi ise mahallelinin, okul arkadaşlarının galeyana gelmesine neden oldu. Otobüslerle mezarlığa giden arkadaş ve komşuları Nadia'yı katleden Pinochet iktidarına lanetler yağdırdılar.

Pinochet, büyük bir yüzsüzlükle sarıldığı iktidar koltuğunun artık temellerinden sarsılmaya başladığının farkındadır. Genel grev karşısında önce bunlar Şili'yi Nikaragua'ya benzetmek istiyorlar dedi ve bir gerçeği dile getirmiş oldu. Öte yandan Şili Nikaragua'ya dönmesin diye hemen bir geri adım attı ve içlerinde 3 subayın bulunduğu 25 asker sivil mahkemeye çıkarılmak üzere tutuklandı.

Öyle görünüyor ki Şili'de hâlâ uzun bir iktidar hayalleri kuran Pinochet iktidarının suyu ısınmıştır. Öte yandan Şili halkı hem Allende hükümeti, hem yaşadığı büyük yenilgiden zengin dersler çıkarmış bir halktır. Şili'de tanklarla gelen devrimle giderse bunda şaşılacak birşey yoktur.

Beyza Füsun

SÖMÜRGECİLER KIBRIS'A

Emine Engin

Kıbrıs'ın işgalinin 12. yıldönümüne birkaç hafta kala Özal, yanında ordu gibi bir heyetle, Kıbrıs'a adeta bir çıkarma daha yaptı. Kıbrıs'ı "ziyaret" etti.

Türkiye 12 yıldır Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirmektedir. Büyük emperyalistlerin paylaşmış olduğu bir alanda, Türkiye gibi, emperyalistleşmek için yanıp tutuşan bir ülkenin bir başl-ülkenin parçasını sömürgeleşti mesi kolay ve çabuk olamıyc Bu nedenle sömürgeleştirme, yıldır itiş kakış içinde yol alıyc Bu ziyaret de bu itiş kakışın bir parçası, bu yolun bir durağıdır.

Ziyaretin çeşitli yönleri vardır.

Bir kez, Türkiye bu ziyaretle, *geneliyle* uluslararası pazarlıklarda KKTC'yi bir koz olarak kullanmakta, bu kozu oynayarak Kıbrıs'a ilişkin olan ya da olmayan bazı isteklerini dayatmaya çabalamaktadır.

İkincisi, *özellikle* Yunanistan'la son sıralarda iyice kızışan çelişkilerde KKTC oldukça "değerli" bir koz işlevi görmektedir. M. Ali Birand'ın bile açıkça yazdığı gibi Türkiye Yunanistan'ı, "Kıbrıs'ın tamamını" almakla tehdit etmektedir. (*Milliyet*, 5 Temmuz 1986)

Üçüncüsü, Türkiye Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirme sürecinde KKTC'ye de bazı koşullar dayatmak istemektedir. "Ekonomik güçlendirme" adı altında kemer sıkma ve serbest bölge gibi "öneriler"(!) adaya götürülmektedir.

Dördüncüsü, ziyaretin bir de Türkiye içine dönük yanları vardır. Ara seçimler öncesinde, propaganda, Kıbrıs'a yapılan "yardımlar"ın kısılması vb.

Biz burada bunlardan daha çok son ikisine bakacağız.

Kuzey Kıbrıs'ta durum

Kıbrıs sorunu, Kıbrıs Rum ve Türk, Türkiye ve Yunanistan, çeşitli emperyalist ülkeler burjuvalarının çıkar çatışmaları, ulusçu kışkırtmaları ve düpedüz provakasyonları sonucunda ortaya çıktı. Ama, neyin sonucunda olursa olsun, bir sorun ortaya çıktı. Kıbrıs Rumlarının ve Türklerinin halk sınıfları kendilerini bir karmaşa içinde buldular. Bu karmaşadan yararlanan Türkiye de, sosyal demokrat Ecevit'in "barış güvercinliği"nin kanatları altında, adanın kuzeyini işgal etti.

İşgal "Kıbrıs Türklerini kurtarma" demagojileriyle başladı. Kıbrıslı Türk emekçiler ilk başta Türkiye'nin gerçekten "kurtarmaya" geldiğini sandılar, duygulandılar! Ama daha işgal günü bu düşler yıkılmaya başladı. Irza geçme olayları, yağmalar, "barış harekatı"nın içyüzü konusunda daha ilk günden endişeler uyandırdı. O zaman olanlar şimdi Türkiye basınında bile itiraf ediliyor. Kıbrıs işgalcilerinden Bedrettin Demirel "bir iki" yağma olayına "birkaç" yüksek rütbeli subayın karıştığını söylüyor. (*Hürriyet*, 15 Temmuz 1986)

Zaman içinde Türkiye parasıyla, puluyla, pahalılığıyla, tek yanlı sömürgeci işleyişleriyle adaya iyice girdi. Bu, ilk günden uyanan endişeleri giderek daha çok pekiştirdi. Türkiye'nin kendi sömürgeci çıkarlarını kolladığı, adada varlık nedeninin bu olduğu bugün Kıbrıs Türk halkı için artık aşikar bir olgudur.

Bugün Kıbrıs Türk halkı, Türkiye ile ilişkileri "anavatan sevgisi" vb. ulvi kavramlar değil, "taktikler" çerçevesinde düşünmektedir. "Sömürgeci Türkiye defol" diye silaha sarılıp sokaklara dökülmüyorsa, bunun nedeni, "taktik olarak" böyle yapmamak gerektiğini düşünmesidir. Böyle düşüncenin nesnel ve öznel çeşitli nedenleri vardır.

Kıbrıs Türk kesiminde işçi sınıfı gençtir, onun sınıfsal düşünce ve davranış biçimleri henüz yeterince etkin değildir. Bununla da bağlı olarak, dünya komünist hareketinin ve AKEL'in oportünizmi Cumhuriyetçi Türk Partisi CTP'yi güzelce hazmetmiştir. CTP'den belkemikli, işçi bir tutum değil, oportünist, belkemiksiz bir siyaset yayılmaktadır.

Bu nedenlerle halk arasında kendi gücüne güvensizlik bulunmaktadır. Köprüyü geçene kadar ayıya dayı deme anlayışı ağır basmaktadır.

Halk arasındaki bu yaklaşım KKTC yönetiminin manevra alanını da etkiliyor. Öte yandan KKTC'nin burjuva yönetiminin kolladığı kendi bazı çıkarları da vardır.

Kıbrıs sorununun çıkma nedenlerinden *biri* Kıbrıslı Türk burjuva kesimlerin pazardan pay isteğiydi. Rum burjuvazisinden pazarı kopardı ama bu kez Türkiye'ye büyük bir pay kaptırdı. Dolayısıyla Kıbrıs Türk burjuvazisinin şimdi Türkiye'den ödün koparma sorunu vardır.

Buraya dek söylenenlere bir de, uluslararası koşulların yarattığı "güçlükler"i eklersek, Türkiye'nin isteklerini Kuzey Kıbrıs'ta kolayca ve çabucak yerine getiremeyip, itiş kakışla adım atmak zorunda kalışını daha da iyi anlarız.

Türkiye böyle adım atabildiği içindir ki, 1980'de Türkiye halkına dayatılan 24 Ocak ya da IMF modeli kemer sıkma siyaseti, KKTC'ye ancak yeni dayatılıyor. Bunun yanı sıra Kuzey

KIBRIS BASININDAN SEÇMELER

Sakıp Ağa ve KKTC turizmi

Kıbrıs'ın üzerinden rüzgar gibi geçip, arkasında dindirilmesi zor fırtınalar koparıp giden TC Başbakanı Turgut Özal'ın, KKTC'nin giymesi için empoze ettiği yeni model elbise, çekiştirildikçe fıcırığı çıka dursun, Türkiye'nin Holdingler ağası Sakıp Sabancı çıktığı TV ekranlarından ülkemizin Turizm sektörünün değerlendirmesini yaptı...

Sakıp Ağa, Kuzey Kıbrıs'ta gelinlik kız gibi görücüye çıkarılan ekonomik değerlere ve turizm potansiyeline o denli bir sulanmışa benziyordu ki, nalıncı keseri gibi "HEP BANA-HEP BANA" diyerek kesip biçmekten, ıkınıp sıkılmadı bile.

Sakıp Ağa, özetle; Türkiye'nin Güney sahillerini dolduran kendi yerli turistlerini Kuzey Kıbrıs'a kanalize edip, açılan yerlere Türkiye'ye daha rahat bir biçimde Avrupa'dan yabancı Turist getirilmesinin sağlanmasını öneriyor.

Yani açıkçası, Sakıp Ağa; Turizmin kaymağı da benim, dibini varsın Kıbrıslılar kazıyabildiklerince kazısınlar, demeğe getiriyor.

Sanki, KKTC'nin Turizm sektöründen elde etmesi gereken sadece ekonomik değerlerdir!!!...

Bağımsızlık ilanından bu yana geçen üç yıl boyunca, Turizm sektörünün KKTC'nin dış dünyaya tanıtılmasında en önemli faktör olduğunu açıkça göz ardı edip, lafı; "NE DEVLETİ, NE TANINMASI" demeğe getiriyorlar.

Çağımızda devletler ilişkisinin boyutlarının genişlemesinde Turizm sektörünün en etkili araç olduğunu bile bile, genç devletimizi tanıtıp tanınmamızda sanılmak zorunda kaldığımız bu dalı bile acımasızca kesmeye teşebbüs etmekten kaçınmıyorlar.

Devlet olma kişiliğimizi, Kıbrıs'ta bulundukları iki buçuk gün boyunca göz göre göre küçük düşürüp, bu onurlu oluşuma "HADİ CANIM SEN-DE" yaklaşımını gösteren zihniyet sermaye imparatorlukları uğruna ülkemizde kesilmedik dal bırakmamak niyetinde olduğuna göre, bu dalı kesmekten niye kaçınsın...

Ertem Kasımoğlu, *Kıbrıs Postası*, 8 Temmuz 1986

Adam yerine konmak...

Başkası Kıbrıs'ta bizi adam yerine koymuyor. Ama galiba biz de koymuyoruz kendimizi adam yerine pek.

Türkiye'nin solcu aydınlarını gördük. Burada Kıbrıs Türkü ile ilgili en basit bilgilere bile sahip değiller. Buna karşın topumuzu birden emperyalizmin maşası olarak niteleyebiliyorlar.

Sağcılarını da gördük. Onlar da bizi Türkiye'nin bir vilayeti gibi görmekten kurtulamıyorlar. Bağımsızlığımız, ayrı devlet filan vız geliyor hepsine.

Bunun için politikamız da ellerinde, ekonomimiz de... Kararları Ankara'da onlar alır, burada biz uygularız.

Kısaca son söz hep Ankara'nın. Kıbrıs'ta kim ne derse desin, kim ne yazarsa yazsın, hiçbiri sökmez. Zaten ne politikacımızı tanırlar, ne gazetecimizi, ne sanatçımızı... Partileri, bakanları hep birbirine karıştırırlar.

Sık sık bu yanlışlara rastlanır en ciddi gazetelerinde bile. Burada 150 bin kişi ile ilgilenmeyi zul sayarlar. Çoğu zaman bizim de ana dilimizin Türkçe olduğunu unutarak,

— Aman, ne güzel Türkçe konuşuyorsunuz, diye iltifat(!) ederler.

Sanki Türkçe bizim için yabancı bir dilmiş ve onu sonradan çalışıp öğrenmişiz gibi.

Kitaplarını tanıtmak lütfunda bulundukları bazı ozanlarımız için "Kıbrıslı" demezler, "Kıbrıs kökenli" derler...

XX

Ekonomimizin ve politikamızın ipleri ellerinde derken, sıra sanatımıza geldi şimdi de...

Bundan sonra sanatta da kendi ülkemizde son söz bizim değil, onların.

Biz adam olmadığımız için(!) bu işi de onlar yapacak.

Yarışma jürileri Türkiye'den gelecek artık. Lefkoşe Belediyesinin kültür ve sanat kolu bu yöndeki ilk adımı atmış bile.

Domates ithal eder gibi dışadan jüri ithal ediyor.

Önümüzdeki aylarda düzenlenecek olan şiir yarışması için beş kişilik jüriden üçünün Türkiye'den olmasını kararlaştırmış...

Üstelik bu kararı alanlar da toplumda ilerici bilinen birtakım aydınlar ve sanatçılar!

Böyle birşey dünyanın başka neresinde görüldü? Türkiye'de düzenlenen sanat yarışmalarında jüriler dışarıdan mı saptanır?

Şener Levent, *Kıbrıs Postası* 7 Temmuz 1986

Kapanan kapıların töhmeti

TC Başbakanı Özal'ın ülkemize yaptığı iki buçuk günlük ziyaretin fırtınası kapı kapama eylemiyle durdurulmaya çalışılıyor.

Denetimli demokrasinin türkiye'deki sermaye güçlerine sağladığı avantajların desteği ile ayakta duran Özal yönetiminin, Kuzey Kıbrıs'ta "ÖZELLEŞTİRME" ve "YAVRU VATAN EKONOMİSİNİ ANAVATAN EKONOMİSİYLE BÜTÜNLEŞTİRME" adı altında giriştiği operasyona demokratik kitle örgütlerimizin kararlı bir biçimde karşı çıkışını yatıştırmak ve dikkatleri sınır kapısında toplayıp siyasal gerginlik yaratmak fikri, her halde sayın Özal'ın Kıbrıs'a beraberinde getirdiği Holdingler Ağası SABANCI ve öteki muhabbet kuşlarının başı nın altından çıktı...

XXX

Devlet yaratma ve o devleti bir halkın yıllar yılı mücadeleler vermek pahasına kurmasının ne değerler taşıdığını bilemeyecek kadar sömürü odaklarında gözleri kararmış bu takımın, kendi

BİR ÇIKARMA DAHA YAPTI

Kıbrıs, eski Beyrut gibi bir serbest bölgeye dönüştürülmek isteniyor.

Özal, Kıbrıs'a işte böyle "güzel armağanlar"la gitti. Kemerleri sıkıp, ücretleri düşüreceksiniz, faizleri yükseltip gümrükleri açacaksınız dedi. Kuzey Kıbrıs'ı finans kapital için daha kârlı bir yatırım alanı yapmak istedi.

Yüzsüzlüğün bu kadarı

Lefkoşe'de yaptığı konuşmada "Kendimi Türkiye'nin bir ilinde

ekonomik çıkarlarının planları söz konusu olduğunda, paranın gücüyle ne pervasız ahkamlar kesip Kıbrıs Türk Halkını tanımadıklarının ne büyük cahilliği içinde olduklarını bir kez daha gördük.

Türkiye'ye gider ayak, "BÖYLE DEVLETÇİKLER VE BÖYLE HÜKÜMETÇİKLERİ BİZ DE KURARIZ" diyebilecek kadar yıllarca süren varoluş mücadelemizin devlet olma aşamasına varan yüceliğini küçük düşürenlerin KKTC'ye Türkiye'den tren yolu hattı yapılmasını önerecek kadar sululaştıklarını Türkiye basınından önceki gün bir kez daha ibretle gördük...

Özal'ın ziyareti, aslında bize, Türkiye'deki ekonomik güçlerin Kıbrıs'a hangi gözle baktıklarını bir kez daha göstermiştir... Ama ne acıdır ki, on yılı aşkın süredir Kuzey Kıbrıs'ta beş on vurguncu, aracı tüccarın sömürü çarkının hızlanması için yaratılan gemisini kurtaran kaptan zihniyetiyle bu fırsatı biz verdik...

Kendi ekonomik değerlerimizi, kendi yerel üretim kaynaklarımızı ve kendi işgücü hacmimizi bugüne dek hak ve adalet sınırları içinde değerlendirmesini bilmiş olsaydık, bugün ne parasının gücüyle dilini döndürebilenlerin hakareti ile karşı karşıya kalırdık, ne de bunu kamufle etmek için "ŞAK" diye sınır kapılarını kapatmak gibi siyasal bir gerginliğin yaratılmasının töhmeti altına düşmezdik...

Erten Kasımoğlu, ***Kıbrıs Postası,*** 11 Temmuz 1986

hissediyorum" diyen (*Cumhuriyet,* 3 Temmuz 1986) Özal, uçakta giderken de tam sömürgeci edalarla şöyle demiş:

"ABD nasıl Türkiye'ye yatırım yapan Amerikan işadamlarına güvence veriyorsa, ben de Türk işadamlarına vereceğim." (*Hürriyet,* 4 Temmuz 1986)

Sözünü ettiği güvence hem ekonomik bazı teşvikler, hem de siyasal güvencedir. Ekonomik teşvikler arasında Kuzey Kıbrıs'ta ücretleri düşüren, işçi haklarını kısıtlayan bir ekonomik siyasetin uygulanması vb. geliyor. Siyasal "güvence" ise herhalde Kuzey Kıbrıs'ta Türkiye'den daha geniş olan demokratik işleyişlerin budanması, bu doğrultuda ortanın solu olan Toplumcu Kurtuluş Partisi TKP'nin bile hükümetten uzaklaştırılması oluyor.

Özal'ın götürdüğü "ekonomik paket" Kuzey Kıbrıs'ta geniş tepki yarattı. CTP, mecliste Özal için ayağa kalkmazken, hükümette bakanları olan TKP'nin bir kanadı bu paketi kabul etmeyeceğini açıkladı. Bunun üzerine koalisyonun dağılması bekleniyor. Sağcı Ulusal Birlik Partisi UDP'nin, daha çok Türkiyelilere dayanan Yeni Demokrasi Partisi YDP ile yeni bir koalisyon kuracağı söyleniyor.

Böylece ilk ağızda Özal'ın isteklerinden biri yerine gelmiş olacak. Zira, TKP'nin kendisi yığınların aktif savaşımından korkan bir burjuva partisi olduğu için, bu pakete karşı yığınları savaşıma çağıracağına, yalnızca hükümetten çekilme yolunu tutacağa benziyor. O hükümetten çekilirse, yerine daha sağ bir parti koalisyona girecek ve herhalde Özal'ın "siyasi güvencesi"nin öteki koşullarını gerçekleştirmek için uğraşacak.

Kısa erimde Özal'ın istediği yönde bazı siyasal gelişmeler (daha doğrusu gerilemeler) olabilir. Ancak ABD'nin Türkiye için verdiği "siyasal güvence" tuttu mu ki, kıytırık Özal'ın KKTC için vereceği siyasal güvence tutsun? Nitekim, bunun böyle olduğunu "Türk işadamları" da anladıkları için, Türkiye'ye dönünce, KKTC'ye yatırım yapmaya karşı konuştular. Bunun buz üstüne yazı yazmak anlamına geleceğini vb. söylediler!

Böyle açıktan açığa emperyalist özentisi konuşmalar geçerken, öte yandan da KKTC'ye ilişkin yapılan "öneriler"in(!) "Kıbrıs Türk halkını ekonomik olarak güçlendirmek" için, böyle "kutsal bir amaç" uğruna olduğu söyleniyor. Yüzsüzlüğe bakın!

Gerçekte bunun kimseyi kandıramayacağını kendileri de bili-

yorlar. Nitekim, bu sözler, Kıbrıs Türk halkına karşı, onun kendini açmazda hissetmesinden yararlanan bir dayatma anlamı taşıyor. Madem köprüyü geçene kadar dayı dediğiniz ayının desteğini istiyorsunuz, o zaman ayı da karşılığında size bunları dayatıyor.

"Ekonomik güçlendirme" masallarının Kıbrıs Türk halkı için anlamı budur.

Türkiye içi dümenler

Öte yandan eli kanlı sömürgeciler, içe, yani Türkiye halkına yönelik olarak, bir başka yol deniyorlar. "Yıllardır Türkiye özveri yapıyor, kemerleri sıkıyor, biraz da Kıbrıs Türkleri sıksın!" Böylece Türkiye halkını yanıltmaya, egoist, bencil çıkarcılık içine itmeye çalışıyorlar.

Sanki Türkiye'de Kürt-Türk halkımız Kıbrıs Türk halkını beslemek için bunca yıldır açlık, sefalet içinde yaşıyor! Türkiye halkı, Türkiye finans kapitalinin, burjuvazisinin cebi dolsun diye, bunca yıldır bunca çileyle yüz yüze kaldı

Türkiye halkının başındaki bu bela, 1974'den beri artan ölçüde Kıbrıs Türk halkının da başına musallat olmuştur. Sanki Türkiye halkı yıllardır bunca çile çekerken, Kıbrıs Türk halkı dikensiz gül bahçesinde yaşıyordu.

Bugün Kıbrıs Türk kesiminde halkın gelir düzeyi *göreceli olarak* daha yüksekçeyse, bunun tek nedeni aradaki zaman farkıdır. Türkiye burjuvazisinin Kuzey Kıbrıs'a dayatmalarının biraz daha geriden gelmesi nedeniyle Kıbrıs Türk halkının gelir düzeyi de, Türkiye'nin bir 6-7 yıl gerisinden geliyor.

Yani, nasıl Türkiye'de gerçek ücretler son 6 yılda %50-60 gerilediyse, işte Kıbrıs Türk halkı da böyle sistemli bir gerileme başlamadan önceki noktadadır. Bugün Türkiye burjuvazisinin istediği tam da böyle bir gerilemeyi başlatmaktır.

Ancak onlara tek sözle "konjonktür müsait değil baylar" diyebiliriz. 1980'de Türkiye'ye faşizmi dayattıklarında, olabilseydi, Kuzey Kıbrıs'a da istediklerini hemen dayatabilselerdi, belki amaçlarına ulaşabilirlerdi. Artık geç!

Türkiye'de çoktan faşizm çözülmüşken, yeni bir devrimci dalga yaklaşmaktayken, Kuzey Kıbrıs'ta göreceli bir gerilemeyi belki başlatabilirler ama sürdüremeyeceklerdir.

Bunu kendileri de bizim kadar bileceklerine göre, neden böyle "kararlı" görünümde bir girişim başlatıyorlar? Herhalde tam ara seçimler öncesinde, erken seçim gibi bir olasılık da varken, "Türkiye'de gelirler nasıl yükselir" sorusuna yanıt olarak, kaynak göstermeye çalışıyorlar. Utanmadan gösterdikleri bu "kaynak" da yine kendi cepleri değil, sömürgeleştirmekte oldukları KKTC halkının cebidir.

Hayır! Türkiye halkı böyle "kaynak" istemiyor. Başka bir halkın alın terini kaynak olarak kabul etmiyor! Çünkü işçi sınıfımız sömürüden pay değil, sömürüye paydos diyor!

Gelirlerin insanca bir düzeye yükselmesi için kaynak vardır ve bunun anahtarı işçi sınıfındadır.

Devrim, hem emekçi yığınların devrimci enerjisine, hem de burjuvazinin sömürüyle kazandığı milyarların kullanımına kapıyı açacak anahtardır. O aynı zamanda Kıbrıs Türk halkını Türkiye'nin sömürgeci baskısından, ezgisinden kurtaracak anahtardır.

Kıbrıs konusunda geçilecek, geçilince güvenilir bir çözüme erişilecek köprü budur. Bu öyle bir köprüdür ki geçene kadar ayıya dayı demeye hiç gerek yok. Tam tersine ayının yüzüne karşı ayı diye haykırarak, Kıbrıs Türk emekçileri, gelin birlikte savaşalım!

KIBRIS TÜRKİYE SOSYAL DEMOKRASİSİNDEN DE ÇEKİYOR

Kıbrıs, Türkiye'nin yalnızca azılı gerici, sağ burjuvalarından değil, sosyal demokratlarından da çekiyor.

Kıbrıs'ın işgalini sosyal demokrat Ecevit'in gerçekleştirmiş olması, yalnızca bir başlangıç idi. İşgalin üzerinden geçen 12 yıl boyunca sosyal demokratlar Kıbrıs'ın sömürgeleştirilmesine şu ya da bu biçimde sürekli destek verdiler. Hâlâ da "daha iyi sömürgeleştirilmiş" bir Kıbrıs için "canla başla" çabalıyorlar.

Özal Kıbrıs gezisinde Kıbrıslı Türklerin kendi ayakları üzerinde durabilmeleri için(!) kemerleri sıkmalarını, sınırları gevşetmelerini, ücretleri düşürmelerini, faizleri yükseltmelerini vb. "önerdi". Başka bir deyişle, 24 Ocak paketini şimdi de Kuzey Kıbrıs'a dayattı.

Türkiye'de pek korktukları toplumsal patlama "tehlikesi"ni ufukta görünce, sosyal demokratlar, 24 Ocak uygulamalarına karşı konuşmaya başlamışlardı. Sosyal demokratların çoğu aynı paket Kuzey Kıbrıs'a dayatılınca fazlaca ses etmedikleri gibi, neredeyse paketi övüp, yaratıcı önerilerle geliştirmeye çalışıyorlar.

SHP'li Mümtaz Sosyal "Yeni formüller" başlıklı yazısında (*Milliyet*, 8 Temmuz 1986) Özal'ın bayat formülünü savunuyor:

"Kıbrıs'a yapılan ekonomik çıkarmanın somut olarak ne gibi sonuçlar vereceğini yakında göreceğiz. Bu girişimin karşı taraftan gelen uzlaşmazlık havasıyla aynı zamana rastlaması boşuna değildir. Adanın kuzeyinde diri bir ekonomi yaratmak, güneyde beslenen hayallerin boşluğunu göstermek bakımından hayli akılcı yol olabilir."

Böylece Özal'ın paketi "en akılcı yol" olup çıkıyor. En azından böyle "olabileceği"nin propagandası yapılıyor.

Bundan sonra Mümtaz Sosyal, çeşitli "yaratıcı" öneriler yapmış:

"Herhalde, bu aşamada yapılacak işlerin başında, Kuzey Kıbrıs turizmi ile Türk turizmi arasında ustaca bağlantılar kurmak gerekiyor. Ulaşım ambargosu hiç olmazsa biçimsel olarak sürüp gittiğine ve adanın kuzeyine erişen yollar ister istemez Türkiye üzerinden geçmek zorunda olduğuna göre, böyle bir eşgüdüm ve bağlantı, hem Türkiye'nin, hem de KKTC'nin yararına olacaktır.

" 'Bir hafta Marmaris, bir hafta Girne', ya da 'Bir hafta Antalya, bir hafta Salamis Koyu' cinsinden ortak paketler oluşturursanız ve bunları başlangıçta son derece ucuza pazarlasanız, birkaç bin liralık ucuzluk için bile program değiştirebilen hangi Avrupalı turist, 'Yok istemem, orası resmen tanınmış devlet değil' diyebilir? Batı'daki maddeci yaklaşımlar karşısında en güçlü hukuk duvarlarının bile yıkıldığı görülmedi mi? Paketler gerçekten çekici olursa, seyahat acentelerine ve turculara karşı girişilecek hangi boykot girişimi başarılı olabilir?

"Türkiye devleti, cılız bir ekonomiyi ayakta tutmak için akıtılan ve çoğu kısır aylıklara giden destek akçelerini bu çeşit paketlerin desteklenmesi için kullansa çok daha akıllıca bir iş yapmış olmaz mı?"

Bu sözlerle de Soysal, Özal'ın "KKTC"nin kendi ayakları üzerinde durması"(!) fikrine arka çıkıyor. Üstelik sanki KKTC'yi Türkiye ayakta tutuyormuş gibi acıklı bir hava da yaratıyor.

Ardından Soysal Maraş'taki boş otel yığınına geliyor ve boş durduğu için bu yığının harabeye döndüğünü söylüyor. Bir kez, bu oteller, işgal sırasında yağmalanarak, ilk günden harabeye döndürülmüştü. İkincisi ve daha ilginci Soysal'ın şu dedikleridir:

"Belki, Özal'ın Türkiye için pek yüzeysel kaçan ünlü formülleri Kıbrıs'ın bu çeşit güçlüklerini çözmek için kullanılınca daha gerçekçi olabilir. Otelleri yerli, yabancı özel işletmecilere geçici olarak açmak, 'onar ve işlet' deyip belirli bir kâr güvencesi sağlamak, bugün için bulunabilecek yolların en pratiğidir."

Böylece turizmdi, oteldi derken Soysal, yazısının bütünü içinde şu izlenimi "başarıyla" yaratıyor ki, Özal'ın formülleri Türkiye için yüzeysel kaçsa da Kıbrıs için gerçekçi olabilir!

Doğrusu yalnızca Özal'ın formülleri değil, sosyal demokratların "demokratlığı" da yüzeysel kaçmaktadır!

TEK ÇÖZÜM DOĞRU DEVRİMCİ BİLİNÇTİR

Uzun bir süredir Kuzey Kıbrıs'ta Kıbrıs Türk halkı ile adaya topluca göç ettirilen Türkiyeliler arasında bir anlaşmazlık gözleniyor. Bu anlaşmazlık hergün küçük küçük birçok olayla da belgeleniyor. Nedir bunun altında yatan gerçek?

Türkiye ile Kıbrıs Türk kesimi arasında birçok toplumsal-kültürel farklılık vardır. Ancak bu, Türkiyeli-Kıbrıslı Türk emekçiler arasında anlaşmazlık için neden, en azından yeterli bir neden değildir. Öyleyse esas neden nedir?

İşçinin Sesi'nin bundan 6 yıl önce yayınlanan *Kıbrıs Sorunu* kitabında Kıbrıs'ın ulusal bileşimine ilişkin şöyle deniyordu:

"Kıbrıs'da yaşayan iki toplumdan büyük çoğunluğunu oluşturan Rumların, Yunanistan'la eskiye dayanan bir ulusal akrabalığı vardır. Ancak aradan geçen zaman içinde, Kıbrıslı Rumlar bir ulus oluşturmuşlardır. Ada ekonomisini Yunanistan'dan ayrı olarak bütünlemişlerdir. Bu süreç ayrı bir toprak üzerinde yaşanmış ve sonucunda dil, kültür, psikolojik yapıda da Yunanlılardan farklı özellikler çıkmıştır.

"Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduktan sonra enosis isteminin yavaştan geri kayması bu olgunun bir göstergesidir. İngiliz sömürgeciliğine karşı savaşta, enosis belgisi, giderek Yunanistan'dan destek alma anlamı kazanmaya başlamıştı. Kıbrıs Rum ulusal hareketinin başarısıyla ise geri plana itilmiştir. Bu durum Yunanistan'ı telaşlandırmış ve Eoka'nın yeniden kurulması, Samson darbesi gibi girişimlere yol açmıştır.

"Bugün Kıbrıs Rumları, ayrı bir ulustur. ...

"Kıbrıslı Türklere gelince. 1950'ler öncesinde Kıbrıslı Türkler, ulusal azınlık idi. Ada'da dağınık oturuyorlardı. Rum toplumu içinde hızla özümseniyorlardı.

"1950'lerde enosis belgisi altında anti-sömürgeci savaşın başlamasıyla durumlar değişti. Kompradorluk kapma peşinde olan cılız Türk burjuvazisi bir yandan, Ada'da gözü olan ve Yunanistan'a gideceğinden telaşa kapılan Türkiye öte yandan, Türkler arasında ulusçuluğu körüklemeye başladılar. Türkiye ordusunun doğrudan desteğiyle Türkiye'de askeri kamplarda mücahitler eğitildi. 'Türkten Türke' gibi zoraki kampanyalar açıldı. Rumlara karşı düşmanlık aşılanmaya başlandı.

"(...)

"Bağımsızlıktan sonra Ada'da kapitalizmin gelişmesi hızlandı. Türk burjuvazisinin kendinden çok daha güçlü Rum burjuvazisiyle rekabeti arttı. Bir yandan Ada'daki Türk-Rum burjuvaları arasındaki çekişme, öte yandan Türkiye ve Yunanistan'ın kendi sömürgeci çıkarları doğrultusundaki bölücü girişimleri sonucunda ulusal sorun iyice alevlendirildi.

"Bağımsızlık sonrasında Türk ulusçuluğu açıkça ayrı bölge hedefine doğru kışkırtıldı. Bu arada Türkiye ve Kıbrıs'da Türkler, 'ya taksim ya ölüm' mitingleri düzenlediler. Derken Kıbrıs Türk yönetimi kuruldu. Merkezi devletin varlığını hiçe sayan kararlar almaya başladı.Yavaştan Türklerin yerleşimi yoğunlaştırıldı. 1974 sonrasında ise önce otonom bölge, sonra KTFD ilan edildi.

"Yani, Kıbrıslı Türkler bir ulusal azınlık iken, Ada'daki kapitalist gelişmenin temeli üzerinde gerçekleşen karışık kışkırtmalarla uluslaşma sürecine çekildiler. Özellikle 1974'den bu yana Türkiye ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel her yoldan Kıbrıs Türklerinin uluslaşma sürecini kökünden etkilemeye, işgal ordusuna dayanarak onları zorla özümsemeye çalışıyor.

"Kıbrıs Türk kesiminde, sömürgeleşme ile uluslaşma birlikte yükseliyor. Türkiye finans kapitalinin, kendi sınıfsal doğası gereği Kıbrıs Türklerini gönüllü olarak değil, zorla, sömürgeleştirmek için özümsemeye çalışması, kuşkusuz ki, Kıbrıs Türk insanında yıllardır işlenen 'anavatan Türkiye' düşlerini kıran, ayrı uluslaşma bilincini körükleyen bir etken oluyor." (*Kıbrıs Sorunu*, s.57-59)

İşte Kıbrıslı Türk-Türkiyeli emekçiler arasında anlaşmazlık olarak yansıyan olgunun nedeni, bu kitapta belirtildiği gibi, Kıbrıs Türk kesiminde sömürgeleşme ile uluslaşmanın birlikte yükselmesidir.

Türkiye'nin Kıbrıs Türklerini sömürgeci, zorla özümseme yöntemi, ayrı uluslaşma bilincini gerçekten de körüklemiştir. Ancak içinde sömürgeciliğe karşı tepkiyi barındırdığı için, bu uluslaşmanın, yalnızca "ayrı" olmayı değil belli bir "anti"liği de içermesi doğaldır. Kıbrıs Türk halkı ile adadaki Türkiyeli emekçiler arasında anlaşmazlık olarak yansıyan olgu budur.

Bu doğaldır ama doğru ya da iyi birşey değildir. Gelgelelim, kızılacak, suçlanacak olan şu ya da bu halkın tutumu değil, sömürgeciliktir. Halkları bölen, parçalayan, birbirine düşüren odur.

Sömürgeciliğe duyulan kızgınlığın yanlış adrese yollanmasını engellemenin tek yolu halkların doğru devrimci bilinçlenmesidir. Gelgelelim Kıbrıs'ta bu noktada da sorun vardır.

AKEL, geçmişte Türk halkına karşı yanlış tavırların alındığını kabul ediyor ama bugün artık Rumlardan ayrı bir uluslaşma sürecinin işlediğini, artık Kıbrıs Türklerinin *ayrılma hakkını savunmak* gerektiğini görmüyor. Bir Kıbrıslılıktır tutturmuş gidiyor. Bunun güven kıran sonuçları oluyor.

Öte yandan CTP, ne Rumların enosis hakkını kabul ediyor, ne Türkiye'yi açıktan sömürgeci ilan ediyor, ne de Türk ordusuna net ve açık olarak toz kondurmaya cesaret ediyor. Atatürkçülüğe sahip çıkan bir parti ancak böyle bir "bilinç" verebilir.

Türkiye'ye gelince. Resmiler, Türk askeri adadan çekilsin diyorlar ama bunu demelerinin tek nedeni Sovyetler'in dediklerini tekrar etmeleridir. Bunun bir adım ötesine geçince propagandanın içi boş resmiliği açığa çıkıyor.

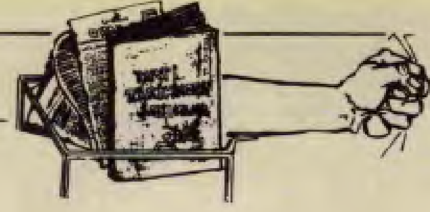
Resmiler, Kıbrıs'ın sömürgeleştirilmesini sergilemiyorlar. Kıbrıs Rum halkının enosis hakkını tanıyıp tanıtmıyorlar. Kıbrıs Türk halkının ayrılma hakkını da ağızlarına almıyorlar. "Barış harekatının" verdiği sözü(!) tutup, barış getirmesi için hâlâ ağlaşıyorlar!

Türkiye Komünist Partisi *İşçinin Sesi*, Kıbrıs sorunu çerçevesinde gerçekten proleter enternasyonalist ses yükselten tek partidir:

"İşgalci-sömürgeci ülkenin komünist partisi olarak partimiz, Kıbrıs Rum ve Türk halklarının kendi yazgılarını, birlikte ya da ayrı ayrı, özgürce belirleme haklarını savunur. İşçi sınıfımızın 'kendi' burjuvazisinin Kuzey Kıbrıs'ı işgaline, sömürgeleştirmesine karşı enternasyonalist sesini yükseltmesinin, Türkiye'de devrimi başarıya götürebilmesi için zorunlu olduğuna inanır.

"Partimiz burjuva ulusçuluğunun körüklediği Rum düşmanlığına karşı, Kıbrıs Rum halkına enternasyonalist dayanışma gösterir." (*agy*, s.50)

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Bir süredir teknik nedenlerle Parti Tarihinden Sayfalar'a ara vermek zorunda kalmıştık. Bu sayımızda, 1930 yılında yayınlanan İnkılap Yolu*'ndaki yazıları 295. sayımızda kaldığımız yerden vermeye devam ediyoruz.*

Stalin yoldaşın cevabi nutkundan II

"Bu neye? Beklemek daha iyi degilmi? Sakınınız altından bir bir şey çıkmasın dediler." Halbu ki şimdi bizde tekmil yüksek teknik mektepler iktisadî makamata tabi bulunıyor, ve altından hiçbir şey cıkmadı ve biz yaşamakta devam ediyoruz.

Yahut ta mesela zengin köylülere karşı alınan fevkalade tedbirler. Hatırlarsınız bu vesile ile de sağ muhalifet rehberleri ne histeri buhranları geçirdiler! "Zengin köylüye karşı fevkalade tedbir mi? Bu neye? Onlara karşı bir liberal siyaset tatbiki daha iyi olmaz mi? Sakınınız bunun altından bir şey çıkmasın!" dediler. Ve şimdi biz zengin köylü işletmelerinin sınıf olarak tasfiyesine girişmiş bulunuyoruz. Bu öyle bir siyasettir Ki onun yaninda mevzun bahis fevkalade tedbirler bir oyuncak mesabesindedir. Böyle iken altından hiçbir şey çıkmadı. Biz yaşıyoruz. Yahut ta kollektif işletmeler ve Sovyet işletmeleri mes'elesi. Yine ayni nakarat: "Buna ne luzum var? Arkamızdan kovaliyan mi var? Aman altından bir şey çıkmasın! Ve ilah ahiri...

Yenilik önünde bu endişe, yeniye, yeni mes'elelere hulul etmekteki bu anlayışsızlık, "aman altından bir sey çıkmasın" tarzındakı bu tavahhuş, bütün bular "Çekof"un bir eserinde mevcut cam mahfaza altındaki adamın mümeyyiz evsafıdir, ve bunlar sağ muhalefetin rehberlerini hakkiki surette fırka ile birleşmekten men'ediyorlar.

Bu mümeyyiz evsaf, güçlükler baş gösterdiği, ufukta ufak bulutlar peyda olduğu takdirde, muhaliflerde bilhassa gülünç şekiller alırlar. Her hangi bir yerde bir mania zuhur etti mi, derhal vaveylayı koparırlar, bir felaketten, Sovyet Devletinin infisahından bahsa koyulurlar. Biz onları teskin etmeğe, hiç bir tehlike mevcut olmadığını temine gayret ederiz. Fakat onlar ağlamakta devam ederler. Bu vesile ile, Buharin tezler yazmağa ve onları merkezî komitaya gondermeğe girişir. O tezlerde merkezî komitanın memleketi uçurum kenarına götürdüğü ve azamî bir ay zarfında cidden Sovyet hukûmetinin mahvolacağı iddiasında bulunur. Rikof, Buharinin tezlerine iştirak eder, fakat Buharin ile kendi arasında ciddî ihtilâflar bulunduğunu, ve Soviyet hükûmeti mahvolacaksa da bir ayda degil, fikrince bir ay ile iki günde mahvolacağını, şurada burada işaa eder. Tomski hem Buharinin hem de Rikofun fikrine iştirak eder, fakat tezsiz, meydanda bilahara izah etmek icap edecek vesika birakmaksızın bu işin icinden çikilmamış olmaşına karşı protesto eder: "Kaç defa size söyledim ne istersemiz yapınız, fakat arkanızda hiç bir vesifa hiçbir iz birakmayın!" (gühüşmeler ve devamlı alkışlar)

Hiç şüphesiz bundan sonra, bir sene sonra, en kalın kafalı için bile karafatma böceginin bir tehlike teşkil etmediği anlaşılınca, sağ inhirafçilar kendilerini toplamağa başlarlar ve hatta bübürlenirler. Hiçbir karafatma böceğinden pervaları olmadığını ve bunun tamamıle ehemmiyetten ari bulunduğunu beyan ederler. Fakat bu raddeye gelinceye kadar onlarla tam bir sene kafa patlatmak icap eder.

Bu tahammul edilmez vaz'iyete karşı çare nedir?

Bunun birtek çaresi vardır: Onlar kat'i surette mazilerile alakalarını kesmelidirler, onlar itiyatlarını tamamile degistirmeli ve fırkamızın merkezî komitası ile bolşevikçe inkişaf seyri mücadelesinde, sağ inhirafa karşı mücadelesinde onunla birleşmelidirler.

Eğer sağ muhalifetin sabık rehberleri bunu yapamazlarsa — pekala — o halde bunun netayicinden kendi kendilerine mes'ul etmek mecburiyetindedirler (bütün ictima salomunda sürekli ve heyecanlı alkışlar. Bir agızdan "Beynelmiel" şarkısı soylenir).

Sovyetler İttihadı Komünist Fırkası'nın Komünist Beynelminel İcra Komitesi'ndeki Murahhaslar Heyeti'nin Faaliyet Raporu

(Molotof yoldaş tarafından)

Molotov yoldaş raporunda başlıca aşagıdaki fikirleri izah etti:

Raporumun teallük ettiği devrede sermayedarlık istikrarının devamlı bir tarzda sarsılması cihan iktisadî buhranına müncer oldu. Buhran zemini üzerinde sermayedarlık cihanının tekmil tezatları keskinleşiyorlar: imperyalist memleketler arasındaki tezatlar, her memleket dahilinde burjuvazi ile proletarya arasındaki tezatlar, sermayedarlık cihanı ile Sovyetler ittihadı arasındaki tezatlar, imperyalist memleketlerle müstemlikeler arasındaki tezatler. Sınıf mücadelesi keskinleşiyor. Inkilâbî yükseliş anasırı büyüyorlar. Bütün bunlar kommunist fırkalarının ve kommunist Beynelmielinin fealiyeti önüne yeni vazifeler vaz'ediyor ve bu fealiyet şekillerinin ve usulerinin yeni münasebetlere intibaklarını istilzam ediyorlar.

Bu geçen devrede VI° cihan kongrasının tahlilleri ve tahminleri parlak bir surette teeyyüt ettiler. Çeşit çeşit oportünismlere karsı, bilhassa sağ oportünisme harşı mücadelede komintern kararları kabul olundu.

Cihan iktisadî buhranının tahlilini Stalin yoldaş bütün özünü çıkaracak tarzda yaptı. Daha XV° kongrada Stalin yoldaş bir yeni buhranin gayri kabili ictinap olduguna işaret etmişti. Bu görüş VI. cihan kongrasının kararlarında da ifadesini bulmuş ve tevsi edilmişti. Kongra harbı umumiden sonraki sermayedarlık inkişafının üçüncü devresi denilen devrenin bir tahlilini yapmıştı. Daha o zaman sagların başka bir tahminleri vardı ve onlar tezatlerin keskinleşmesi fikrini retus ediyorlardı. Bu bilhassa Buharin yoldaşin ilk tez layihasında ifadesini buldu. Buharin yoldaşn oportünist talakkisine karşı o zaman şiddetle mücadele etmenin ne kadar zarurî olduğu, şimdi hadisatın ışığı altında tamamile aşikâr olmuştur.

Buharin yoldaş kommünist Beynelmielinde sağ unsurların fikriyatçısı idi. O Hilferding in "teşkilatlı sermayedarlık" nazariyesinin tagyir edilmiş bir nev'ini inkişaf ettiriyordu. Biz buna makus hataya karşı da mücadele etmege mecbur oluyorduk. "Sol" oportümistler aynî derecede bü- yük hatalara düsüyorlar ve sağların dayandıkları aynı neticelere geliyorlardi.

Trotzki 1926 da sermayedarlık için tam bir durgunluk ve harabiden başka bir ihtimal mevcut olmadığını söylüyordu. Lenin daima böyle bir hayalden sakınmayı tavsiye etmiş ve sermayedarlık için hiçbir içinden çıkılmaz vaz'iyet bulunmadıgını, bilakis bunun proletaryanın inkilapçı mücedelesine tabi oldugunu ileri sürmüştü. Trotzkinin zahiren son derecede "sol" benziyen noktai nazarı, onu Amerika küşayiş ve ümrannının meddahı haline gelmekten alakoymamıştı. Buharin yoldaş — Eklektiklere (uzlaştırıcılara) has oldugu üzere — her iki noktai nazarı, hem "sollar" ınkini hem saglarınkini birleştiriyordu.

Cihan buhranı sermayedar Devletlerin harici siyasetlerindeki tenakuzleri fevkalade keskinleştirdi. Bir taraftan sermayedarlık inhisarlarının cihan mikyasında gittikçe artan bir kaynaşmasını ve sermayedar memleketler arasında, hatta Fransa ve Alamanya arasında, birçok sınaî ve ticarî mukaveleler aktolunduğunu görüyoruz. Diğer taraftan ifrat bir gümrük himayeciligi (proteksiyonism) temayülleri artıyor. Amerika Müttehit Devletlerinin yüksek bir gümrük himayesi siyasetine geçmekte olmaları karakteristiktir. Duzinalarla memleketler ve binlerce iktisatçılar bu tedbire karşı protesto idiyorlardı. Bununla beraber Müttehit Devletlerde gümrük tarifaları ziraiî mahsulat, renkli madenler, v.s. icin yüzde 30-35 yükseltildi. Büyük Britanya, imperatorluk icin müttehit bir gümrük maniası yaradılması lehinde şiddetli mücadelelere sahne olmaktadır. Beaverbrook un ve Rothermeer in bu husustaki temayülleri karakteristiktir. Fransa Evropa ittihadı (panevropa) planı vasıtası ile Evropa pazarı üzerinde İngiltereye ve Amerikaya karşı rekabetini teminat altına koymak gayesini takip ediyor.

Ingiltere ile Amerika arasındaki tezatlar büyüyor. Amerika Müttehit Devletleri dikkat nazarlarının merkezi sıkletini haricî pazarların zaptı üzerine ceviriyoslar. Hegemonya için kat'î bir mücadele inkişaf ediyor. Yeni bir cihan harbi hazırlanmaktadır. Bu, evelkinden daha pek büyük bir mikyasta cihanşünul bir mahiyet alacaktır; zira Büyük Britanyanın ve Müttehit Devletlerin nufuzu tekmil cihan aksamına yayılmıştır.

Sovyetler ittihadının beynelmilel vaz'iyetini Stalin yoldaş kafî derecede tavsif etti. Romanya ve Fenlandiya gibi komşu memleketlerde faşist hükûmet darbeleri vasıtası ile sovyetler ittihadının bir çenber içine alınması müdahale için havayı nesimîyi hazırlıyor.

Imperyalist memleketlerle müstenlikeler arasındaki tezat kuvvetleniyor. Büyük müstemlikelerde bir köşe bucak mevcut degildir ki orada son seneler zarfında gürleyici bir inkilâp hareketi olmamış olsun. Hareket yeni yeni sahalara sirayet ediyor, Cenubî Amerika, Filistin, Afrika zencileri, Hindi-cini, v.s. ... Hindistanda kütlelerin galeyanı ziyadeleşiyor grev hareketi büyüyor. Biz orada kütlevî proletarya teşkilatları, inkilapçı sendikalar yaratmağa matuf ilk tecrübelere şahit oluyoruz. *Peşavar* isyanı gibi, birçok havalide köylü fealiyetleri gibi vakıalar, askeri kıt'at ile inkilâpçıların birleşmeleri gibi kadiseler inkilâp hareketinin kuvvetlenmesine delalet ederler.

(Devam edecek)

KIBRIS HALKI TÜRKİYE'NİN YALNIZCA AZILI GERİC

BURJUVAZİSİNDEN DE

SOSYAL DEMOKRASİSİN

ÇEKİYOR

İŞÇİNİN SESİ YAZIŞMA ADRESİ: P.O.